284. številka. V Ljubljani, v petek 14. decembra 1923. Leto LVI.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petit vrst á 1 D, od 10—15 petit vrst á 1 D 50 p, večji inserati petit vrsta 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici petit vrsta 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda" in „Narodna tiskarna" Knaflova ulica št. 5, pritličnо. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda" Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje Telefon štev. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1·—

v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1·25

Poštnina plačana v gotovini.

„Slovenski Narod" velja:	V Jugoslaviji v Ljubljani	V Jugoslaviji po pošti	V inozemstvo
12 mesecev	Din 144·—	Din 144·—	Din 264·—
6 „	„ 72·—	„ 72·—	„ 132·—
3 „	„ 36·—	„ 36·—	„ 66·—
1 „	„ 12·—	„ 12·—	„ 22·—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vedno po nakaznici.

Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Pogajanja z Nemci.

Kar se plete zadnje dni v Beogradu med vlado in nemškim klubom, bi moralo posebno v Sloveniji zbuditi splošno pozornost, ker koncesije, ki jih zahtevajo nemški poslanci, režejo poglavitno v meso slovenskega plemena.

Nemci so se predvsem vrgli na koncesije na šolskem in na prosvetnem polju sploh, ker se zavedajo, da je tukaj tisti želod, iz katerega bo zopet zrasel mogočni nemški hrast. Tajnost, s katero se vršijo tozadevna pogajanja z ministrom za prosveto, je skrajno sumljiva, za Slovence klic: Hannibal ante portas!

Za nepolitika se nedolžno čita točka nemških zahtev: **»Povrnitev premoženja vseh razpuščenih nemških društev.** Razpuščena so bila najekstremnejša nemškonacijonalna društva, ki so prizadevala slovenski narodnosti pod Avstrijo nepopisno gorje. To so bila predvsem nemška bojna društva »Schulverein«, »Südmark«, »Alpenverein« in »Turnverein«. Ta društva je naša vlada morala razpustiti, ker so bili njihovi programatični cilji naperjeni naravnost proti novi državi. Vsako dete med nami ve, kakšne pogubne cilje je zasledovalo in tudi dosegalo vsako teh nemških društev.

Kako si mislijo sedaj Nemci in kako si misli vlada »povrnitev premoženja«, nam ni jasno. Premoženje »Schulvereina« in »Südmarke«, t. j. bivše ponemčevalne šole in otroške vrtce so prevzele slovenske občine, imovino »Alpenvereina« (planinske koče) je kupilo »Slovensko planinsko društvo«, razno telovadno orodje »Turnvereina« so prevzele potrebne domače šole in telovadne organizacije. Ako obstoji povrnitev v tem, da vlada izroči izkupila prodanih objektov Nemcem, je to stvar državnega gospodarstva. Kakor znano, se je izkupilo iz tozadevnih likvidacij prisodilo naši državi. Seve, ako naša ministrstva sede v milijonih, se smejo tem fondom odreči na korist Nemcem. **Drugačna pa postane situacija, ako bi hotela vlada vrniti nemškim bojnim društvom njihovo imetje in natura.** V tem slučaju bi se morala celokupna Slovenija dvigniti kot en mož. To bi bil res uničevalen in poniževalen udarec po Sloveniji. Komu pa se sploh naj vrne imetje? Mar razpuščenim t. j. prepovedanim društvom? Ali se naj obenem razpust prekliče, da bodo nemška bojna društva začela zopet divjati med nami, da se bodo slovenske osnovne in strokovne šole vrgle na cesto, v poslopja pa se zopet vselile ponemčevalnice? Ali naj po naših gorah zagospodari zopet frankfurterica? Ali naj zopet strašijo in izzivajo po naših ulicah nemški turnarji? Vse to se nam zdi taka absurdnost, ki bi bila podobna državnemu samomoru.

Za nas usodno, a za nemške pretenzije ugodno je dejstvo, da beogradski tisk tako malo pozna preteklost našega gorja od strani Nemcev in nemška stremljenja za bodočnost. Tam poznajo Nemce le od danes, ki se znajo hliniti za lojalne državljane. Edino beogradska »Pravda« je parkrat pretipala Nemcem obisti. Tembolj bi pa moralo slovensko časopisje enodušno dvigniti svoj svarilni glas tudi napram površno informiranemu Beogradu. Dovolj smo pretrpeli pod nemško oholostjo in grabežljivostjo v tisočletni sužnosti, sedaj v lastni, narodni državi pa hočemo biti mi gospodarji na svoji zemlji, a nekdanji naši tlačitelji smejo nastopati le kot gostje!

Denacijonaliziranje industrije na Slovenskem.

Na svoji zemlji svoj gospod! Pod tem geslom smo se borili pred vojno proti ponemčevanju naše zemlje. Borili se nismo samo zato, da se bo naš jezik povsod upošteval, v uradu, v šoli, ampak tudi zato, da bi narod užival dobrote, ki jih rodi njegova zemlja. To je bistvo nacijonalnega boja ter cilj vsakega nacijonalnega gibanja.

Ko smo Avstrijo zrušili, smo bili prepričani, da bodo Nemci po večini zapustili našo zemljo, in pričakovali smo, da nam prepusté velik del gospodarskih dobrin, ki so si jih tekom deset stoletij vsled svoje politične premoči nakopičili iz žuljev naših očetov, dedov in pradedov. In res, v začetku našega osvobojenja so Nemci stopili politično in gospodarsko v ozadje. S pomočjo pametne gospodarske politike smo prisilili marsikaterega Nemca, da je prodal svoje imetje Slovencem ter odšel v — Avstrijo. Posebno na industrijskem polju smo prvi dve leti naše države dosegli lepe uspehe. Nemci so morali vsled pritiska javnega mnenja in treznega nastopa oblasti marsikatero važno industrijsko postojanko prepustiti Slovencem.

V tem oziru je takrat, to je do leta 1921., igrala **Jadranska banka** v Ljubljani jako važno ulogo. Odvzela je Nemcem celo vrsto važnih industrijskih podjetij. Izpodrinila jih je skoro iz vseh važnih industrij. Tako so prišle v njene roke: Strojne tovarne in livarne, Stavbena družba, pivovarna »Union«, železno podjetje Zenica v Bosni, pivovarna v Sarajevu, potom Kreditnega zavoda za obrt in industrijo je obvladala tovarno za dušik v Rušah itd.

Jadranska banka je sicer pri izpodrivanju Nemcev iz podjetij zasledovala svoje finančne interese, vendar je vršila z nacijonaliziranjem podjetij važno narodno nalogo. Ni nam treba poudarjati, kake važnosti so industrijska in finančna podjetja za narodni razvoj.

Pred vojno, ko so bila vsa podjetja z malimi izjemami v nemških rokah, smo morali moledovati pri oholih Nemcih, ako smo hoteli priti v najzadnje podrejeno mesto pri kakem podjetju. Nemci so nas tu pa tam sprejeli, odkazali pa so nam podrejena, slabo plačana mesta ter nas skušali ponemčiti. Nemec je bil gospodar na naši zemlji, mi pa njegovi delavci in hlapci.

Po prevratu smo mislili, da je konec hlapčevanja, da bomo neomejeno gospodovali in razvijali svoje spretnosti v podjetjih na naših tleh, kakor se spodobi **svobodnemu** narodu. Naše upanje je bilo tem bolj upravičeno, ker so se pokazali l. 1919. in 1920. jako lepi pričetki nacijonalizacije.

Toda prvotnemu razvoju je sledila reakcija. Prišla je preko istega zavoda, ki je poprej prednjačil v sistematičnem delu za nacijonaliziranje industrije. Leta 1921. sta prevzela vodstvo Jadranske banke gg. Čiro Kamenarović in dr. Ažman, ki sta ob svojem nastopu obljubila, da bo zavod še s podvojeno silo zasledoval naše nacijonalne interese na gospodarskem polju. Mislilo se je, da bosta ta gospoda še z večjo silo udarila na Nemce ter se urinila v podjetja, ki so ostala do tedaj še trdne nemške postojanke. Toda kmalu se je pokazalo, da Jadranska banka nima več nikake ekspanzivnosti. Zavod je spočetka čuval postojanke, pridobljene od prednikov gg. Kamenarovića in dr. Ažmana. Koncem lanskega in začetkom tega leta pa je začel **pešati**. Namesto da bi pridobival nove gospodarske kroge, množil uloge ter si s podvojeno silo osvajal nemško posestno stanje, je njegova gospodarska sila vidno pojemala. Vlagatelji in poslovni krogi so mu v vedno večjem številu obračali hrbet. Bančne težkoče bi nas in širše javnosti ne brigale, da se niso v zadnjem času dogodili obžalovanja in najstrožje obsodbe vredni dogodki. Jadranska banka je namreč, da se reši zagat, takorekoč **čez noč prodala Nemcem nazaj skoro vsa podjetja,** ki so bila v prvih dveh letih naše države nacijonalizirana. Po zaslugi teh dveh gospodov so Nemci zopet zasedli pivovarno »Union« v Šiški, Tovarno za dušik v Rušah, Kreditni zavod za obrt in industrijo v Ljubljani, pivovarne v Sarajevu, rudnike v Zenici itd.

Člani upravnega sveta J. b. po svoji večini odklanjajo krivdo ter se izgovarjajo, da sta gg. Kamenarović in dr. Ažman na široko odprla Nemcem vrata do gospodarskih postojank, ki smo jih še začetkom tega leta smatrali za narodne. Med upravnimi svetniki so mnogi narodni in resni možje, ki gotovo čutijo postopanje zavoda tako hudo kakor vsa narodna javnost. Njihova dolžnost pa bi bila, da spregovorijo odkrito besedo. In ne le to. Obsodba nič ne pomaga, ako ji ne bo sledilo dejanje. Jadranska banka mora svojo nesrečno politiko denacijonalizacije **ustaviti** in najti se morajo načini in sredstva, da se poskusi vsaj delna reparacija tega, kar se je zgodilo. Mi kličemo vse naše gospodarske kroge na rešilno akcijo. Ne dajte, da se zopet pričnejo vračati časi, ko bo Nemec gospod, Slovenec pa njegov nameščenec, preprečite, da postanemo le figura, katero nemški igralec premiče po ogromni šahovnici svoje gospodarsko-politične ekspanzivnosti.

Telefonska in brzojavna poročila

Nezadovoljstvo med državnim uradništvom.

Program kongresa v Novem Sadu. — Veliko zborovanje uradništva v Beogradu.

— **Beograd,** 13. dec. (Izv.) Glavni odbor Saveza uradniških organizacij je sklenil, da skliče v dneh od 15. do 17. decembra glavni kongres Saveza uradniških organizacij v Novi Sad. Snočna seja glavnega odbora je za ta kongres določila ta-le program: 1. poročilo upr. odbora o delovanju Saveza, 2. poročilo nadzorstva in podelitev absolutorija odboru, 3. poročilo o vprašanju predujmov na plače, 4. **uradniški zakon in razvrstitev uradništva,** 5. ustanovitev organizacije uradnikov intelektualcev in drugi predlogi.

Med uradništvom je nastalo veliko nezadovoljstvo, ker ima vlada kredite v znesku 20 milijonov za džemijet, dočim se še vedno brani izpolniti nekatere zahteve uradnikov, **tako da se jim izplača predujem v znesku enomesečnih prejemkov še pred Božičem.** Na glavni Savez prihajajo iz vseh krajev odločni protesti proti postopanju vlade. Glavni odbor je snoči tudi sklenil, da skliče za danes ob 18. zvečer v dvorano Eskomptne banke protestno skupščino uradništva. Ta skupščina ima protestirati proti temu, da je vlada na hitro roko dovolila milijonske kredite Turkom kot politično nagrado, dočim zavlačuje izplačilo predujma pred Božičem. Glavni odbor je sklenil, da danes ponovno intervenira pri finančnem ministru za izplačilo predujma najdlje do 20. t. m.

— **Beograd,** 13. dec. (Izv.) Na zadnji seji konference zastopnikov posamnih ministrstev, ki ima enotno tolmačiti uradniški zakon in uredbo o razvrstitvi uradnikov, je bilo sklenjeno: **Cerkveni veledostojanstveniki** (patrijarha, nadškofi, škofi, reis el ulema itd.) se ne prevedejo po novem uradniškem zakonu. **Glede uradnikov, spadajočih v dve ali več kategorij, je konferenca mnenja, da bodi merilo njih kvalifikacij samo šolska izobrazba.**

Pri razvrščanju uradnikov so prišle komisije na velike težkoče. Tako se je uvidelo, da je absolutno nemogoče razvrščavanje uradnikov po procentih, kar določa uredba, ker so uradniki istega zvanja v več skupinah. Da se odklonijo te težkoče, je konferenca sklenila, da se lahko store gotove spremembe in da se lahko prekoračijo v uredbi določeni procenti.

Zanimiva je bila izjava delegata ministrstva notranjih zadev, **po kateri ima samo 15 odstotkov sreskih načelnikov in pisarjev kvalifikacijo za prevedenje in so celo okrožni načelniki brez kvalifikacije.** Odstranitev takih političnih in policijskih uradnikov bi pa bila na škodo političnemu in policijskemu aparatu, ker bi se ne mogla takoj izvršiti nova nastavljenja. Velike težkoče je izzvalo tudi dejstvo, da se namesto reduciranih uradnikov ne morejo postavljati novi, ker za to ni potrebnih kreditov.

Konferenca posebno opozarja uradništvo, da je 31. decembra t. l. skrajni termin za predložitev korektur in dokumentov glede ureditve vojnih obveznosti. Sklenjeno je, da se vsak uradnik brezobzirno reducira, ako ne predloži dokumentov. V dokumentih je treba tudi dokazati potrebne pogoje za prevedenje in razvrščenje v smislu novega uradniškega zakona.

Narodna skupščina.

Konvencije z Avstrijo sprejete.

— **Beograd,** 13. dec. (Izv.) Dodatno k včerajšnjemu poročilu o razpravi glede ratifikacije februarskih konvencij z Avstrijo javljamo, da je narodna skupščina po zelo živahni debati odobrila te konvencije. **Za odobritev je glasovalo 111 poslancev, proti pa 54 poslancev.** Zanimiv je bil govor posl. Josipa Reisnerja, ki je na podlagi zbranega statističnega materijala in dokumentov zbornici dokazal, da pomenijo od vlade predložene konvencije z Avstrijo ogromno gospdarsko škodo na račun Slovenije. Močno so prizadete z 2. konvencijo posojilnice in hranilnice v Sloveniji, ki so imele naložene svoj denar v Gradcu ali na Dunaju. Posl. Reisner je zahteval, **da se že v dvanajsetine stavi za to potreben kredit, da vlada kolikor toliko povrne po plačilnem ključu povzročene izgube. Zunanji minister Ninčič je v imenu vlade izjavil, da sprelema predlog posl. Reisnerja glede denarnih zavodov in hranilnic in da se jim bo povrnila izguba, povzročena po teh konvencijah.**

Tajna zavezniška pogodba med Italijo in Bolgarsko?

Lapidaren vladni dementi.

— **Beograd,** 13. dec. (Izv.) Včerajšnj »Trgovnski Glasnik« je na uvodnem mestu priobčil tajno zavezniško pogodbo med Italijo in Bolgarsko, ki vsebuje osem členov in kateri je priklopljen tajni aneks, od katerega omenjeni list priobčuje samo vsebino treh členov. Drugi člen tega aneksa veli, **da se vsa teritorijalna povečanja imajo razdeliti po temle načelu:**

Bolgarska prizna Italiji pravo na ozemlje: Slovenije, hrvatskega Primorja, Jadranskih otokov in protektorat Italije nad Albanijo in Črnogoro. Nasprotno prizna Italija Bolgarski: vse ozemlje do Morave in Vardarja, kakor tudi Skoplje, Prilep in Bitolj z njih sedanjim administrativnim področjem. O ozemljih, ki sedaj tvorijo pokrajine sedanje jugoslovenske stare Srbije, se ima odločiti ob priliki sklenitve miru.

Objava teh dokumentov je včeraj v parlamentarnih in političnih krogih vzbudila prvovrstno senzacijo. Nekateri listi priobčujejo sedaj komentarje o zvezi med

Kornel Makuszynski:

Neprijeten položaj.

(Dalje).

V davni davnini je imel junak vedno kratko ime, kot blisk meča, ako je šlo za plemiče, ali kot udar zoba ob zob vsled mraza ali upornega srda, če je šlo za plebejce. Na pr. Strug, Kos, Wirch, Rog. Nato so se ta trda in krepka imena nekoliko razmahnila in junak se je nazival malo dalše, bolj dostojanstveno; često je bil na koncu soglasnik (to je imelo tudi svoj suptilni pomen); torej na pr. Czertvan, Kremen, Topor, Lovrič, če pa je bil junak umetnik, se je nazival Orevicz, Orwicz, Ravicz ali: Rzecki, Plonski. Sčasom se je obrnilo na boljše, ker se je gotovo vsak umetnik (nesrečen umetnik — vedno) nazival v različnih varijacijah po vzoru: »Kurzawa« — torej Warzecha, Doliwa, Szreniwa, Zawisza. Na ta način je avtor že s samim zvokom imena dal slutiti, da bo njegov junak v primernem momentu podrobil kosti vsakemu črnemu značaju, to pa je bil navadno grof.

Otroci teh junakov imajo že imena s štirimi zlogi. Danes ni v redu imenovati junaka z imenom dveh ali treh zlogov. Tako delajo še samo »klasiki« zaradi doslednosti, mladi pa zaradi dostojanstva. Pravi junak mora imeti danes ime dolgo, da se težko zapomni. Tako je danes. Ni sicer to pravilo, toda kdor plava s strujo, naj dela, kot se spodobi.

Junak te škandalozne povesti se je nazival (ni točno znano, zakaj) Tomaž Robokszycki. Bil je zelo prijeten človek; zelo močan in razvit, obraz mu je šel vedno na sladek smeh, kot bi bil posestnik najmanj dveh slaščičarn — ali kot bi imel sladkorno bolezen; bil je vedno vesel kljub temu, da je imel ženo, dolgove in kronični črevesni katar. Žena njegova je bila tiha, blaga in mirna. Kadar jo je bolel zob, je molila rožni venec, kadar pa jo je kdo razžalil, je dala beraču kopejko, da izmoli očenaš za njenega sovražnika. Takšni očenaši, takšni ceneni očenaši, kot je znano, navadno ne prineso sovražniku zdravja, toda ravnala je tako v najboljši veri. Bila je prekrasna ženska. In zatorej jo je zapustil nekega dne prav težko njen mož ali, da se bolje izrazim, njen rabelj, založnik, knjigar.

Mož je odpotoval.

Rekel je, da odpotuje. Možje govore vedno tako, žena pa vedno verjame. Tačas pa se je skril v gosti senci na drugi strani ulice. Ni bil sam, z njim je bila jeza. Mislim, da ta beseda na dostojen način slika položaj.

Bilo je kasno zvečer, nekako okrog polnoči. Po ulici se je iskril sneg s pritajenim bleskom, mraz pa se je stiskal ob hišna vrata kot ponočni lopov, ki čaka, da pride kdo iz hiše.

Robokszycki je stal kot kip. Samo od časa do časa, kadar je šel kdo brzo po ulici, se je premaknil, šel par korakov in se delal, kot bi prižigal cigareto. Vedno se nam namreč dozdeva, da sleherni mimoidoči ve nekaj o tem, o čemer bi ne smel nihče ničesar vedeti. Nato se je zopet ustavil in gledal v okna svojega stanovanja.

Naenkrat je pogledal bolj pozorno, se pomaknil za korak nazaj, kot bi se hotel še bolj skriti.

»Viš ga, cigana!« je šinil.

Začel je mrzlično premišljati in buljiti v okna.

»Pa bi šel gor,« je mislil, »pretepem ga kot psa in vržem vun . . . Njo pa hudič . . . Vanjo pa vržem tisto vazo, ki stoji na kaminu . . . Če se bo branil, ga ometam s stolom. Najboljše bo s tistim, ki ima že odbito nogo, da ne bo velike škode . . .«

Robokszycki je delal v tem momentu načrt kot vojskovodja. Hladnokrvnost pri razmotrivanju posamnosti je treba pripisovati mrazu na ulici.

» . . . Če se bo skušal umakniti skozi spalnico,« je ugibal dalje, »pade čez foteli, ki sem ga postavil pred vrati. Ujamem ga, o tem ni dvoma . . . Nočem pa, da bi se tepel v temi, ker bi ta vrag lahko prijel za stol in razbil ogledalo . . .«

Robokszycki je strašno nagubil čelo; dolgo je premišljal.

»Napravim hrup,« je mislil vznemirjeno, »toda tega si ne želim. Škandal! K vragu . . .«

Mršil je čelo vedno bolj, hipoma pa je zabliskal z očmi nekam veselo. Pogledal je na uro. Bilo je dvanajst in pol.

». . . Bi streljal?« je govoril, »toda tu ni gledališče, in zopet škoda bi bila, da razbijem stol na taki opici . .«

Stopil je k hišnim vratom in pozvonil. Nalahno je pritisnil na gumb, kot bi se bal, da g ane zapazijo. Čakal je nestrpno. Pozvonil je še enkrat. Vrata so pusto zaškripala. Vratar je Robokszyckega pogledal začudeno, tako da se je celo nekoliko umaknil, vseeno pa se je hitro zbistril, se nasmehnil, nato pa počehljal po glavi. Ta poslednja kretnja je bila popolnoma odveč.

(Dalje prih.)

Italijo in Bolgarsko proti Jugoslaviji. Ta zveza naj bi imela tudi popolnoma vojaški značaj. Razširjena je celo vest, da je skušala Italija za ta načrt zveze pridobiti Romunsko, kateri je predlagala okupacijo vsega Banata.

Vaš dopisnik se je obrnil na merodajno mesto v zunanjem ministrstvu, kjer so mu kratko izjavili, da naši vladi dosedaj ni ničesar znanega o kaki taki tajni pogodbi med Italijo in Bolgarsko, še manj pa vsebina take pogodbe. Izjavili so tudi, da se ta razkritja o tajni zvezi ne morejo smatrati za resna, ker bi bila vlada v položaju, da bi pravočasno izvedela za to pogodbo, ako bi se bila v resnici sklenila.

STALIŠČE PROMETNEGA MINISTRA V RADIKALNEM KLUBU.

Dr. Janković odstopi?

— **Beograd**, 13. dec. (Izv.) Radikalni klub je včeraj od 17. do 19. razpravljal zakonski načrt o Brodarskem društvu kraljevine SHS. Petčlanski odbor je načrt proučil in predložil svoje pripombe k načrtu, izdelanemu od prometnega ministra. Radikalni klub je za to, da ima država večino v upravnem odboru, da se delnice plačajo po polovici v novcu in po polovici z obveznicami o vojni odškodnini. Subskripcija delnic se ima podaljšati preko 20. decembra. Radikalni klub je bil po daljši debati mnenja, da je treba načeloma sprejeti te spreminjevalne predloge, ki nasprotujejo načrtu prometnega ministra. V klubu je prometni minister dr. Velizar Janković temperamentno branil svoj načrt, izjavljajoč, da ne odneha od svojega načrta in da naj klub raje zahteva drugega ministra. Po tej izjavi je prometni minister demonstrativno zapustil klubovo sejo. V radikalnih krogih so prepričani, da bo prometni minister izvajal konsekvence in da poda v kratkem demisijo.

Razdelitev Slovenije na oblasti.

— **Beograd**, 13. dec. (Izv.) Iz vladnih krogov prihaja vest, da pričneta dne 1. januarja 1924 funkcijonirati mariborska in ljubljanska oblast. Vodstvo mariborske oblasti kot veliki župan prevzame dr. Miroslav Ploj, ki prispe v Maribor okoli Božiča. V parlamentarnih krogih je to poročilo vzbudilo veliko nevoljo in smatrajo razdelitev Slovenije za koncesijo vlade, dano Nemcem za njih podporo v parlamentu. V nemških parlamentarnih krogih tudi pričakujejo, da pridejo v mariborski oblasti Nemci do znatnega vpliva in da si bodo znali priboriti v oblastni skupščini odločilno moč.

Proračunske dvanajstine.

Podaljšanje 500 % davčne doklade.

— **Beograd**, 13. dec. (Izv.) Na včerajšnji, od 16.—19.30 trajajoči plenarni seji je finančni odbor pričel načelno debato o predloženih dvanajsetinah za mesece januar, februar in marec 1924. Debato je otvoril finančni minister dr. Stojadinović s kratkim govorom, pojasnjujoč razloge, zakaj je bila vlada iz parlamentarno tehničnih ozirov primorana kljub proračunu predložiti še dvanajsetine. Kratko je izjavil, da so odboru ti razlogi znani, ter je prosil odbor, da pospeši debato, ker bi vlada rada videla, da so dvanajsetine do konca im. rešene.

Posl. dr. Krizman (dem.) je kritiziral postopanje vlade, ki zavlačuje izvedbo novega uradniškega zakona. Izrazil je tudi svoje nezadovoljstvo, kako je vlada hitro sklenila in podpisala rimsko konvencijo o Južni železnici, ki še do sedaj ni ratificirana od narodne skupščine, a se izplačila za prevzem te železnice že nahajajo v dvanajstinah.

Posl. Milan Sokić (dem.) je grajal finančnega ministra, ker nima kreditov za invalide in uradnike, a jih takoj ima za Turke, katerim je dal lepo nagrado 20 milijonov dinarjev. Odločno je tudi protestiral proti temu, da je vlada v dvanajsetinah podaljšala 500 davčno doklado do konca 1924. leta, čeprav je imela ta doklada veljati samo do konca 1923.

Posl. Voja Lazić (zemljorad.) je v ostrih besedah grajal korupcijo državne uprave.

Posl. Pera Marković (dem.) je konstatiral, da je predložitev dvanajsetin v smislu člena 114 poslovnika nepravilna. Kritiziral je tudi tehnično sestavo proračunskih dvanajsetin, ki so izdelane na nagloma brez vsakega sistematičnega načrta. Bil je proti temu, da vlada dovoli 20 milijonov dinarjev džemijetu ter je končno protestiral proti 500% davčni dokladi.

Posl. Pušenjak (Jug. Klub.) je proti sedanjemu neenakemu davčnemu sistemu in proti konvenciji o Južni železnici, ki je zelo neugodno sestavljena.

Posl. Alić (musl.) je protestiral proti temu, da je vlada določila za orožništvo 21 milijonov v dvanajsetinah, a za šolstvo niti pare, grajal je tudi, da je za poprave in gradnjo cest določenih 310 milijonov, od teh za prečanske kraje samo 64. Finančni odbor danes dopoldne nadaljuje načelno debato o dvanajsetinah.

ZAKON O AGRARNI REFORMI.

— **Beograd**, 13. dec. (Izv.) V radikalnem klubu je bila včeraj daljša debata o načrtu zakona glede agrarne reforme. V razpravi je bil načrt izdelan od poslanca Miloševića vzporedno z vladnim načrtom. Vladni načrt določa maksimum posesti 518 oralov, dočim zahteva posl. Milošević preko 3000 ha. Vojvodinski radikali so za to, da se primerno varujejo interesi velepostva in malega kmeta.

Kralj in kraljica v Bosni.

— **Sarajevo**, 13. dec. (Izv.) Nj. Vel. kraljica Marija s prestolonaslednikom Petrom in dvornim spremstvom je prispela včeraj ob 13. popoldne z dvornim vlakom v Bosanski Brod. Ob 13.30 je nadaljevala vožnjo proti Sarajevu. Nj. Vel. kralj Aleksander je prispel z orijent expresom šele ob 15.56. V Slavonskem Brodu se je vsedel v svoj avtomobil ter se odpeljal proti Sarajevu. Kralj je prispel ob 20. zvečer v Zenico, kjer se je ustavil na postaji ter čakal na prihod kraljice. V čakalnici oziroma restavraciji se je razgovarjal s postajenačelnikom, sreskim načelnikom in ostalimi zastopniki lokalnih oblasti. Kraljica je z vlakom prispela ob 20.40. Ko se je vlak na postaji ustavil, je kralj vstopil v kupe ter kraljico s svojim prihodom iznenadil. Kralj je nato ob 20.40 z vlakom nadaljeval pot proti kopališču Ilidže. Ko je prebivalstvo v Zenici doznalo za kraljev prihod, je prihitelo na postajo ter prirejalo kraljevski dvojici viharne ovacije. Kraljevska dvojica je prispela v Ilidže danes ob 12.35 ponoči. Na kolodvoru so kralja pozdravili zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

Vesti iz Italije.

O razpustu parlamenta in novih volitvah. — Sovražnosti med fašisti. — Nova fašistovska nasilja. — Giunta izzvižgan in pozvan na dvoboj. — Fašisti razbili v Milanu komunistično tiskarno. — Ugodnosti trgovske pogodbe z Rusijo.

— *Rim*, 12. decembra. (Izv.) S fašistovske strani se vsak dan manj prikriva namen za razpust parlamenta, zlasti še, ker vsi uglednejši parlamentarci izjavljajo po vrsti, da naj se razpišejo nove volitve, čeprav se že naprej ve, kak bo rezultat. Zmagal bo fašistovski teror in Mussolini se bo znova blestel kot absoluten gospodar položaja v deželi. Mussolini je imel dolg pogovor z gen. tajnikom fašistovske stranke, Giunto. Razpravljala sta poleg perečih fašistovskih zadev v glavnem o razpustu parlamenta in o izvedbi novih volitev. Treba misliti, da je med fašisti kakih tisoč kandidatov, ki čakajo na poslansko čast, odda pa se največ okoli 300 mandatov. To bo prepira! Mussolini je razgnal zbornico, ker je pač spravil pod streho skoro vse upravne in finančne reforme, za katere je dobil pooblastila. Najvažnejša je volilna reforma, ki mu zagotavlja večino v bodoči zbornici. 356 mandatov utegnejo dobiti združeni fašisti in nacijonalci; tako se bo bil pravzaprav samo za 170 mandatov, določenih za manjšino. Don Sturzo izjavlja, da gredo popolari v volilni boj brez vsake zveze, čisto samostojno, oni postavijo listo intransigentnega značaja. Fašistovski »Popolo d' »Italia« pravi, da je zaključenje parlamenta čin posebnega političnega pomena, ki razkriva gotovost vlade, katera ima mandat od naroda, sedanja zbornica pa ne predstavlja več dežele. Rimski pohod jo je strmoglavil. Mussolini je le hotel, da se fašizem izčisti in utrdi, zato ni bila zbornica razpuščena že takrat.

— *Genova*, 12. decembra. (Izv.) Na pokrajinskem zborovanju fašistov se je pokazalo veliko nesoglasje. Nastopili sta dve sovražni si skupini in prišlo je med njima do hudega pretepa. Več oseb je bilo odpeljanih težko ranjenih v bolnico.

— *Firenze*, 12. decembra. (Izv.) Onorevole Giunta je doživel slab dan. Borili sta se med fašisti tudi tukaj dve skupini. »Revizijonisti« so podlegli in pripisali krivdo za to Giunti, ki je prišel sem delat zgago. Ko je Giunta odhajal, so priredili proti njemu burno demonstracijo. Prepirali so se, pretepali in Giunto so izžvižgali. Dr. Lombroso, občinski svetnik, je pozval Giunto na dvoboj.

— *Aleksandrija*, 13. decembra. (Izv.) Fašisti zopet izzivajo in vrše nasilstva. Te dni so napadli popolarskega župana občine Gigliano radi političnih sporov in ga težko ranili na glavi.

— *Milan*, 13. decembra. (Izv.) Fašisti so po svojem hujskaškem zborovanju pridrli pred uredništvi listov »Avanti« in »Corriere della Sera«, ki pa sta bili dobro zastraženi. Nato so odšli pred uredništvo lista »La Giustizia«, tam so vdrli v uredniške prostore in razbili luči, šipe, telefon, stole in mize ter raztrgali in uničili, kar so dobili v roke. Potem so šli nemoteno še v Zerbonijevo tiskarno, kjer se tiskajo komunistični listi in kjer so razbili tri stavne stroje, vdrli tudi v stanovanje lastnika tiskarne in potem še znova poškodoval razne stvari. — Škoda v tej tiskarni znaša 150.000 lir. Delavstvo je do skrajnosti razburjeno.

— *Rim*, 12. decembra. (Izv.) Pričakuje se prihod Jansona, člana ljudskega komisarijata za zunanjo trgovino, da se nadaljujejo trgovska pogajanja za pogodbo med Italijo in Rusijo. Govori se, da bo trgovska pogodba sestavljena zelo v korist Italiji, ki utegne veljati v Rusiji za najprivilegiranejšo državo Evrope. Italiji se dajo koncesije v rudnikih v Uralu in petrolejski industriji. Izvoz surovin in poljskih pridelkov v Italijo ter uvoz italijanskih industrijskih izdelkov bosta znatno presegala predvojni razvoj.

Politične vesti.

— *Klerikalci in politična situacija.* »Beograd. Novosti« poročajo: Klerikalni poslanci so vsi zbrani v Beogradu. Opažati je, da klerikalni klub sedaj posveča večjo pozornost kakor poprej pogajanjem o opozicijonalnem bloku. To pa radi tega, ker zatrjujejo klerikalci, da je vlada sklenila pakt z Nemci, da se čimpreje izvrši razdelitev Slovenije na oblasti. To je na korist Nemcem, ker je nemški živelj v mariborski oblasti dokaj močan. Kar se tiče samih pogajanj o bloku, se je izrazil posl. Sušnik, ki v imenu svojega kluba vodi ta pogajanja, napram našemu sotrudniku, da so za sedaj še vse kombinacije o ustanovitvi bloka prezgodnje. Vodijo se samo neobvezni razgovori informativne prirode. Kar se tiče stališča proti vladi, je Sušnik pripomnil: »Mi itak nastopamo skupno proti vladi.« Sušnik je nadalje dementiral vse vesti o pogajanjih za formiranje bloka. Sicer zastopajo v klerikalnem klubu mnenje, da je današnja parlamentarna situacija nevzdržljiva in da vodi do razpusta parlamenta in do novih volitev. V tem zro edini izhod iz današnje težke situacije.«

— **Akcija proti nemški tiskarni v Mariboru.** Nemci v Mariboru nameravajo ustanoviti svojo tiskarno, v kateri bi naj izhajal tudi nov nemški list kot službeno glasilo nemškega življa v Sloveniji. V to svrho ustanove delniško družbo »Helios«, ki bi naj pri vladi izposlovala koncesijo za tiskarniško obrt. Z ozirom na to so se dne 7. t. m. zbrali v »Narodnem domu« v Mariboru zastopniki demokratske, slovenske ljudske, samostojne kmetijske, narodnoradikalne in narodnosocialistične stranke na skupno posvetovanje, na katerem so sklenili poslati centralni vladi spomenico, izražajoč se enodušno z vso odločnostjo v njej proti temu, da bi vlada dala Nemcem zahtevano tiskarniško koncesijo. V spomenici se podaja izcrpna slika težkih borb, ki so jih vodili Slovenci pred prevratom na naši severni meji proti Nemcem in njihovi germanizatorni politiki. Ta borba se je po osvobojenju in ujedinjenju Jugoslovenov končala na korist Slovencem. Stebri nemške ekspanzije so bili porušeni in Nemci, ki so izgubili državne privilegije in gospodarsko nadmoč, so se morali uživeti v nove razmere, v katerih pada njih vpliv od dne do dne. Jeli so izgubljati svoje prejšnje zaveznike slovenske krvi, ki so se eni vrnili v slovenske vrste, drugi pa so se umaknili iz javnega življenja. Toda pri zadnjih volitvah smo vsled vstopa samostalne nemške stranke v naše politično življenje, lahko opazili, da se del renegatov zopet pridružuje nemški orijentaciji. Na ta način se pojavlja nevarnost, da bo moč nemškega življa zopet narasla ter tvorila mrtvo stražo germanstva na jugoslovenski avstrijski meji, stražo, ki bo odmev vseh pojavov v germanskem svetu. Spomenica prihaja do teh-le zaključkov: Koncesija za novo tiskarno v Mariboru pod imenom »Helios« ali pod kakšnim drugim imenom, ustanovljena od nemškega kapitala, bi značila provokacijo slovenskega življa, ki dobro razume, da ustanoviteljem ne gre za novo gospodarsko podjetje, marveč za pomočno sredstvo politične, kulturne in gospodarske borbe med Slovenci in Nemci. V narodnem oziru bi ta tiskarna ogrožala mirno konsolidacijo naših razmer, v državnem oziru pa bi ona pomenjala velik minus, zakaj, kljub geslu svoje zvestobe do države nočejo obmejni Nemci pozabiti svojih sorojakov onkraj meje in bodo, računajoč z razmerami in pogoji, zvesto poslušali želje onih Nemcev, ki žive v Avstriji in v Nemčiji in s katerimi jih spajajo mnogo močnejše in svobodnejše zveze kakor z našo državo. Tudi danes prirejajo »Südmark« in druga nemška društva v Gradcu, a tudi v drugih obmejnih krajih, predavanja o nekakih neodrešenih krajih okrog Maribora, Ptuja in Celja, o krajih, katere je na mirovni konferenci Avstrija reklamirala zase baje v imenu narodne samoodločbe. V tem času bi ne bilo nikakor priporočljivo in koristno za državno avtoriteto, ako se Nemcem dovoli tiskarska koncesija. Ta tiskarna bi izdajala nemške liste in nemške knjige in bi bolj kakor kakršnokoli drugo podjetje odpirala državna vrata nemškemu duhu in nemškemu mišljenju. Mi ne moremo uvideti nobenih stvarnih razlogov in nobene stvarne potrebe za takšno koncesijo, tem manj ker lahko ugotovimo dejstvo, da ima par tisoč Nemcev v Sloveniji svojo nemško tiskarno v Ptuju, a tudi v Celju, ti dve mesti sta tako blizu Maribora, da ni nobene zapreke, da bi se nemški interesenti ne mogli posluževati nemških tiskarn. Ker pa niti ta podjetja nimajo dovoljnih realnih pogojev za obstanek, zato nas še bolj presenečа činjenica, da pripravljajo Nemci novo tiskarno baš v obmejnem mestu, kjer skušajo koncentrirati svojo odporno akcijo. Predstavitelji vseh političnih strank v Mariboru se torej obračajo 1. na predsedništvo ministrskega sveta, 2. na ministrstvo trgovine in industrije in 3. na ministrstvo notranjih del s prošnjo in pozivom, da odklonijo eventualno prošnjo za ustanovitev nove tiskarne v Mariboru, pa naj se ta prošnja predloži v kakršnikoli obliki ali pod kakršnimkoli imenom, pa naj stoje za njo kakršnekoli osebe in vplivi. Enodušnost vseh naših strank v tem vprašanju je najboljše jamstvo, da govori proti nemški tiskarni v Mariboru interes države same.

— *Sovjetski komisar v Beogradu aretiran.* V Beogradu so v hotelu pri »Srpski kroni« aretirali Aleksandra Voljskega, enega izmed boljševiških komisarjev v Moskvi. Ovadil ga je bivši polkovnik carske garde Sergej Aleksandrov. Pri njem so našli dva ponarejena potna lista in 45.000 dolarjev. Pri zaslišanju je izjavil, da je imel samo namen potovati preko Beograda v Bolgarijo. Voljski je prišel iz Nemčije. Ker nima policija nobenega obtežilnega materijala proti njemu, ga izžene iz naše države v Nemčijo.

Gospodarstvo.

Zakaj je prišla delniška pivovarna v druge roke.

Pod tem naslovom je napisal bivši ravnatelj Delniške pivovarne g. Smertnik članek, v katerem med drugim navaja, da je dala Ljubljanska kreditna banka incijativo za fuzijo Delniške pivovarne s pivovarno »Union« ravno v trenutku, ko je manjkalo lastniku pivovarne »Union« le še 3000 delnic Delniške pivovarne do nadpolovične večine.

V resnici je pa bil položaj sledeči:

Delniško pivovarno sta financirali Ljubljanska kreditna banka in Celjska posojilnica, vsaka na polovico. Vodstvo pivovarne je imela celjska skupina delničarjev okrog Celjske posojilnice in sicer gg. Roblek, dr. Karlovšek in Smertnik.

Neuspeh obeh zadnjih let je povzročil, da sta zastopnika Ljubljanske kreditne banke v upravnem svetu Delniške pivovarne v seji te družbe dne 24. avgusta t. l. odklonila zahtevo po novih kreditih. Ljubljanska kreditna banka je obvestila o tem ustmeno po svojem ravnatelju g. Krofta dne 10. septembra t. l. in pismeno z dopisom od 20. septembra t. l. Celjsko posojilnico ter isti ponudila svoje delnice pivovarne Laško, kakor tudi svojo udeležbo, ako bi posojilnica želela sama podjetje v naprej financirati. Celjska posojilnica je to odklonila in po svojem predsedniku izjavila, da ne misli svojega angažma pri pivovarni povečati. Nato je sledil predlog Ljubljanske kreditne banke, da se Delniška pivovarna združi s pivovarno Union. Namen je bil ta, da dosedanji domači kapital ostane tudi v nadalje udeležen pri pivovarski industriji ter da dosežejo delničarji Delniške pivovarne pri skupnem nastopu obeh financujočih zavodov, ki sta predstavljala večino delničarjev, čim večje ugodnosti. Od 40.000 delnic Delniške pivovarne je bilo takrat v posesti celjske skupine 20.000. Ljubljanska kreditna banka je posedovala 7000 komadov in Kreditni zavod — kakor se je dognalo pozneje — 10.000 delnic. — Celjska posojilnica se je izjavila pripravljenim za pogajanja, zahtevala je le, da se konča ravnokar v delu se nahajajoča letna bilanca Delniške pivovarne, katera naj bi dala podlago za predstoječa pogajanja.

Med tem, ko je Ljubljanska kreditna banka v smislu dogovora s Celjsko posojilnico čakala na izgotovitev bilance, je gori omenjena celjska skupina delničarjev s Celjsko posojilnico vred za njenim hrbtom prodala 20.000 delnic Kreditnemu zavodu, ne oziraje se pri tem na druge delničarje. Ljubljanski kreditni banki je Kreditni zavod ponudil del teh delnic, kar je pa ta odklonila.

Jasno je torej, da je imel Kreditni zavod v času, ko so se pogajanja za fuzijo pričela, le 10.000 delnic Delniške pivovarne ter je šele z nakupom delnic od celjske skupine pridobil za fuzijo potrebno tričetrtinsko večino in postal s tem lastnik pivovarne. Ljubljanska kreditna banka je še danes v posesti 7000 delnic, torej istega števila, kakor ga je posedovala v času, ko so se pričeli pregovori s Celjsko posojilnico.

Ravnotako ne odgovarja resnici trditev g. Smertnika, da je Ljubljanska kreditna banka že dolgo prej delovala sporazumno z Jadransko banko in Kreditnim zavodom na fuzijo obeh podjetij. Resnica je, da so se tozadevna pogajanja pričela sredi septembra 1923, ko je bilo tako Ljubljanski kreditni banki, kakor tudi Celjski posojilnici jasno, da z nadaljnimi denarnimi žrtvami Delniše pivovarne ni mogoče sanirati.

Ljubljanska kreditna banka.

★ ★ ★

— **g Novosadska blagovna borza 12. decembra.** Na produktni borzi notirajo: Pšenica, baška, 79-80 kg, 2%, 4 vag. 340—350, ječmen baški, 64-65 kg. dupl. kasa, 2 vag. 250—260, koruza za marec-april, dupl. kasa, 16 vag. 257.50, za januar-maj, 75% kasa, 6 vag. 235, za marc-april, dupl. kasa, 13 vag. 260—262.50, za marc-maj, 100% kasa, 5 vag. 230, za december-januar, 6 vag. 235, banatska stara, 1 vag. 235, moka baza »0« 1 vag. 530, štev. »2« 1 vag. 475, štev. »6« 5 vag. 315—327.50, štev. »7½« 5 vag. 275, otrobi baški, 3 vag. 140, v papirnatih vrečah, 1 vag. 135. Tendenca neizpremenjena.

— **g Prodaja napisnih tabel in grbov iz litega železa.** Pri oblastnem inšpektoratu finančne kontrole v Ljubljani, Stari trg št. 34 se bo dne 27. decembra 1923 ob 10. uri potom javne licitacije prodalo okoli 100 komadov napisnih tabel razne velikosti in nekoliko grbov (orlov) iz litega železa.

— **g Jugoslovensko izseljevanje.** Poročilo jugoslovenskega oddelka F. L. I. S. v Newyorku za november se glasi glede Jugoslavije takole: Mesečna jugoslovenska kvota znaša 1285. Od julija do 31. oktobra je bilo pripuščenih iz Jugoslavije 2766 priseljencev, od 1. do 15. novembra pa 690. Letna kvota se bo izčrpala najbrže v februarju ali marcu prihodnjega leta. Jugoslovenska vlada je začela izdajati svojim izseljencem potne liste šele meseca julija. Prenehala jih je izdajati 10. oktobra. Baje je v Jugoslaviji kakih 30.000 ljudi, ki mislijo priti na vrsto za potni list v Ameriko prihodnje leto.

Glasbeni vestnik.

— **Na koncertu v Kazini** v soboto dne 15. decembra ob 20. zvečer za 15 letnico Gospodarskega naprednega društva za šentjakobski okraj v Ljubljani se izvaja Beethoven, Raff, Wieniawski, Grieg, Dvořak in Sattnerjeva kantata za mešan zbor, soli in orkester. Glasbene točke prednaša šentjakobski salonski orkester, pevske pa šentjakobski moški in ženski pevski zbor. Barkon solo v »Jefteji« prisegi pje g. Loize Sekula, dirigent koncerta g. Danilo Bučar. Predprodaja vstopnic v Kavarni Zalaznik.

Prosveta.

Repertoir Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Četrtek, 13. decembra: Nju. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri.

Četrtek, 13. decembra: Gospovetski sen. Red A.

★ ★ ★

— **Nju.** V četrtek, dne 13. tm. je v drami premiera znamenitega ruskega pisatelja Dimova tragikomedija »Nju«. V glavnih vlogah nastopijo ga Šaričeva, g. Putjata in g. Rogoz. Režira g. Putjata. Začetek ob osmi uri zvečer.

— **Slavnostna predstava v Narodnem gledališču v Ljubljani.** V nedeljo, dne 16. tm. na predvečer rojstnega dneva Njega Veličanstva kralja Aleksandra I. vrši se v opernem gledališču slavnostna predstava. Pri tej priliki se poje izvirna in morda najbolj priljubljena opera »Gorenjski slavček«, ki je tekom lanske sezone, ko se je po dolgem presledku na novo vprizorila doživela 19 predstav. Nedeljska slavnostna vprizoritev »Gorenjskega slavčka« je 22 predstava in gledališka uprava si je baš izvirno narodno opero izbrala, da proslavi enega največih narodnih in državnih praznikov v kraljevini. Vlogo Marinke poje ga Zikova, Jankota g. Šimenc, Chansonett g. Levar, ostale vloge so v rokah ge. Lewandovske, gne Sfiligojeve ter gg. Debevca, Mohoriča, Ferka, Šublja in Zupana. Opero dirigira g. Jeraj, režira g. Sest. Vstopnice za to slavnostno predstavo se dobivajo od danes naprej pri dnevni gledališki blagajni, cene pa so znižane. Vsled te slavnostne predstave odpade za nedeljo napovedana operna predstava »Tosca« ter se ista poje nedeljo pozneje z Popovom v vlogi Scarpije.

— **Proslava petletnice Cankarjeve smrti na ljubljanski realki.** Drž. realka v Ljubljani je kaj lepo proslavila spomin svojega velikega bivšega učenca. Dijaki s svojimi gg. profesorji so se zbrali v prostorni sobi, ki je bila za slovesnost kaj lepo okrašena. Vrstili so se govori, deklamacije Cankarjevih pesniških del in citirati značilnejši odstavki iz njegovih knjig. Posebno se je odlikoval dijak Mencinger, ki je podal prav čeden esej o Cankarju kot človeku in pisatelju. Prav in lepo je, da se je tako oživel spomin na našega Cankarja in želeti je le, da se tudi na drugih zavodih proslavi petletnica njegove smrti.

— **»Nova Evropa«** z dne 11. dec. prinaša to-le vsebino: Francuska diplomacija i Petar Zrinski, i drugi odnosi francusko-hrvatski (E. Haumant). — Amerika, i naš čovek u njoj (I. F. Lupis-Vukić) Antropozofski pokret Rudolfa Stajnera (H. E. Lauer). — Veterinarstvo u srpskoj vojsci za vreme ratova 1912-1918. (Dr. Lj. Mladenović). — Ekonomski pregled: Austria docet (I. Belin.) —

OLAF FONSS
priljubljeni filmski umetnik nastopi
13., 14., 15., 16. decembra 1923
v senzaci onelnem igrokazu v 5. dejanjih
„DAN PLACILA“
KINO „MATICA“

Društvene vesti.

— **Društvo najemnikov za Slovenijo** opozarja, da se vrši občni zbor v soboto, dne 15. dec. 1923 ob 20. v veliki dvorani Mestnega doma, po že objavljenem dnevnem redu.

— **Opozoritev in prošnja!** Bližajo se božični prazniki in z njimi novo leto 1924, za katero smo mi izdali in založili žepni koledar v korist in podporo našim sotrpinom bednim slepim. Prosimo vsakega, kdor ima srce do najbednejših, naj bi si omislil ta koledar. Koledar je zelo pripraven: ima dnevnik za vsakdanje zapiske, poleg tega notes za daljše beleške. Obsega tudi vozni red železnic v naši državi, je v platnu in lično vezan ter stane samo Din 20. Dobiva se v vseh knjigarnah in trgovinah z papirjem, kakor tudi v trafikah, ki jih imajo invalidi. Slednjič pri založništvu samem »Podporno društvo slepih« v Ljubljani, Wolfova ul. 12. Segajmo po njem.

— **Društvo geometrov.** Občni zbor društva geometrov kraljevine SHS — sekcija Ljubljana — se vrši v soboto dne 22. decembra tl. ob 10. predpoldne v slušalnici kr. univerze v Ljubljani z dnevnim redom odposlanim z vabili. Predposvetovanje za občni zbor se vrši istega dne ob 9. predpoldne v prostorih evid. urada zemljiškega katastra Vodnikov trg 5/II. Po občnem zboru prijateljski sestanek. Odbor.

— **J. n. a. d. »Jadran«** priredi v četrtek, 14. dec. ob 20. predavanje tov. St. Bajlca o socijalnih in političnih osnovah 20. stol. Konec. Udeležba za člane obvezna!

— **Konstituiranje glavnega odbora »Jadranske Straže« v Zagrebu.** V sredo 5. tm. je bil v Zagrebu izbran glavni odbor podružnice »Jadranske Straže« v Beogradu. V odbor so bili izvoljeni: za predsednika grof Miroslav Kulmer, za podpredsednika Mavro Wickerhauser, Sandor A. Aleksander in Zlata Kovačević-Lopašić, za tajnike Stevan Hadžia in Dobroslav Dinčić, za blagajnike dr. Vladimir Turković, dr. Ivo Zuccon in Frida Serdar. V odbor pa dr. Jos. Šilović, dr. Roko Joković, general Božo Srečković, Djuro Stipetić, Nada Prica, dr. Domnik, Premuž, Leonardo Grivičić, Stjepan Musulin, Rudolf Crnić, dr. Vasilije Belošević; za nadzornike Milan Milić, dr. Milorad Stražnicky, Aleksander Ehrman, Ilija Vurdelja. Osnovanih je nadalje več sekcij, tako novinarska-propagandna, finančna, pomorsko-športna in umetniška.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 13. decembra 1923.

»Austria docet!«

Pod tem naslovom priobčuje današnji »Slovenec« uvodnik, ki ga je baje napisal ugledni publicist, pristaš radikalne (?) stranke na Dunaju. Konec članka, kjer se govori o federalistični ureditvi avstrijske republike, je prišel klerikalcem posebno po duhu. Kar človeka boli, o tem seveda najraje govori. Klerikalci porabijo vsako priliko, da opozore javnost na rajsko življenje tam, kjer le nekoliko diši po federalizmu. Seveda ni vse zlato, kar se sveti, in tudi v Avstriji niso danes razmere tako sijajne, kakor jih slika dotični publicist. Generalna stavka poštnih uslužbencev in preteča nevarnost stavke vseh državnih nameščencev je najboljši dokaz, da s federacijo še daleč niso ugodno rešeni vsi problemi socijalnega življenja. Pa je že tak običaj, da se zamolči senčne plati in opeva samo solnčne, kadar je treba propagirati to ali ono politično prepričanje in zagovarjati strankarske interese. »Slovenčev« radikalni federalist (?) pa prihaja v svojem dopisu do zelo zanimivih in značilnih zaključkov. Pravi namreč, da je federalistična oblika Avstrije njena sreča in bodočnost. Tu v soseščini imate torej najeklatantnejši dokaz, kako zdrava je federalistična oblika za sedanje napredne čase. Ako je pa celo Avstrija federativna država, ko so vendar vsi Nemci samo en *narod*, ko med njimi *ni razlike ne v jeziku, ne v pisavi in skoro ne v veri*, potem presojajte sami, v koliko bolj bi bilo treba federativne uredbe v Jugoslaviji, kjer je še toliko *razlik ne le v narodu samem, marveč tudi v mentaliteti na tej in oni strani Save in Donave.* Ta sklop se nam zdi v bistvu napačen. V prvi vrsti je treba omeniti, da je današnja Avstrija kot nekak mednarodni invalid, tista srečna država, ki se ji ni treba bati nobene nevarnosti od zunaj, kajti na njeni neodvisnosti so zainteresirane mnoge druge države. Na njenem teritoriju se križajo interesne sfere evropskih velesil. Zato lahko poljubno eksperimentira v svoji notranji uredbi, ker ji ni treba posvečati vse pozornosti in vseh odpornih sil zunanji nevarnosti. Njeno prebivalstvo tvori samo *en narod brez jezikovne, verske in kulturno-gospodarske razlike*, torej *celota, ki jo spaja globoka zavest skupnosti.* Tako celoto je lahko deliti na federativno-avtonomne sestavne dele, ker je izključena vsaka nevarnost, da se ta ali oni del zakroži v centrifugalni vrtoglavosti in odleti od celote. Avstrija tudi nima poželjivih sosedov, ki bi prežali na posamne dele, da jih pri prvi priliki pogoltnejo. Njeno edinstvo je zajamčeno z ene strani po mednarodni politični konstelaciji na ta način, da bi ostale države niti ne dovolile, da se en del odcepi od celote in priključi kaki drugi državni tvorbi, z druge strani pa po mentaliteti avstrijskih Nemcev, ki jih je kot enoten narod že prošlost naučila skupno živeti. Vse to so bistveni pogoji za federativno uredbo. Jugoslaviji ti pogoji manjkajo. Plemenski antagonizem se je tako razpasel in mentaliteta na tej in oni strani Save in Donave je tako različna, da bi federacija v temelju omajala državno edinstvo in oslabila odporno sposobnost države na zunaj. Mednaroden položaj Jugoslavije še daleč ni tako ugoden, kaor oni v Avstriji. Naši sosedje komaj čakajo, da bi segli z grabežljivo roko po eksponiranih pokrajinah in močna, enotna kraljevina SHS je mnogim evropskim državam trn v peti, dočim so na edinstvu Avstrije neposredno zainteresirane. Pet let skupnega življenja še ni zadostna garancija za to, da bi se vsi deli jugoslovenskega naroda nujno zavedali, kolikega pomena je celota in kako je treba podrediti svoje krajevne interese skupnosti, kadar gre za nastop proti zunanjemu sovražniku. Zlasti pa ne smemo pozabiti, da so gotovi brezvestni elementi v teh petih letih dosledno sejali plemenski antagonizem, da je torej mentaliteta in pojmovanje državne zajednice tako različno, da bi federativna uredba pomenila začetek sistematičnega razpadanja današnje Jugoslavije na več samostojnih državic, ki bi bile izročene na milost in nemilost grabežljivih sosedov. Austria docet velja torej za nas baš v nasprotnem smislu. Uči nas, da moramo hrzirati na centralistični uredbi države, kar je v danih razmerah istovetno z narodnim in državnim edinstvom, vse dotlej, dokler ne bodo dani vsi pogoji za federalizacijo, kakršno ima Avstrija. Ta naraven proces pa bo trajal še dolga leta, kajti predno se bodo zavedli vsi Jugosloveni, da jih razne sile silijo k skupnemu življenju in enotnosti na zunaj, tudi če bi živeli po federativnih principih, bo preteklo še mnogo vode.

* * *

— **Rojstni dan N. j Vel. kralja Aleksandra.** V ponedeljek dne 17. t. m. je rojstni dan Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I. Ta dan velja kot državni praznik. V proslavo tega dogodka se vrši ob 10. slovesna služba božja v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja, v pravoslavni kapeli ob 9. uri, v evangelski cerkvi pa tudi ob 10. uri. Vsi državni uradi in oblastva naj razobesijo na svojih poslopjih državne zastave. V državnih uradih in obratih naj delo počiva, v trgovini in v drugih zasebnih obratih naj se delo ustavi vsaj med službo božjo. Po svečani službi božji v stolnici sv. Nikolaja bo vodja pokrajinske uprave v namestniški palači sprejemal čestitke Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru I.

— *Borba za Kmetijsko družbo.* Policijsko ravnateljstvo je prepovedalo občni zbor »Kmetijske družbe«, ki bi se imel vršiti dne 16. t. m. Obenem je pokrajinska vlada za Slovenijo razpustila glavni odbor »Kmetijske družbe« in poverila vodstvo poslov vladnemu komisarju. Za vladnega komisarja je imenovan vladni svetnik Fran Župnek. Vladni komisar je danes dopoldne prevzel vodstvo družbe od poslevodečega podpredsednika kmetijskega svetnika Viljema Rohrmanna. Vladni komisar ima nalogo takoj pravilno sklicati nov občni zbor »Kmetijske družbe« ter izvesti volitve novega glavnega odbora. Občni zbor bi se naj vršil tekom meseca januarja prihodnjega leta.

— **Predavanje v Pravniku.** Dne 5. tm. je predaval na sestanku društva »Pravnika« gd. univ. prof. dr. Karel Hinterlechner o razmerju geologije do prava. Pojasnil je, da vladajo med obema vedama večji stiki, kakor se to običajno misli. Praktični jurist, pa naj si bo to upravni uradnik ali pa sodnik, si mora vzeti večkrat za temelj svoji določbi izsledke, ki jih je ugotovil geolog. Gd. predavatelj je pojašnjeval to z obilico lepih primerov iz prakse, ki so bili izbrani večinoma iz bližnje vsem znane okolice, tako da so slušalci utegnili slediti njegovim izvajanjem glede geološke strukture terena. Gre za najrazličnejše stvari, n. pr. dovolitev, da se postavi pokopališče na določenem mestu, zavisi od vprašanja, ali bo škodovalo to vodovodu, ali napeljava vode v drugo smer utegne oškodovati stare vodne upravičence (poleg upravnega vprašanja stoji tu v ospredju tudi civilno o odškodovanju starih upravičencev), regulacija rek upliva na že obstoječe vodovode (n. pr. na ljubljanski, ki mu pa preti nevarnost poleg tega še od pokopališča v Št. Vidu) in drugo. Koncem zanimivega predavanja, ki je bilo sprejeto z glasnim odobravanjem, se je ponudil gd. predavatelj, da razkaže na licu mesta učinke regulacije Save od Tacna do Črnuč. Izprehod se bo vršil po priliki spomladi.

— **Predstave v srbohrvaščini.** Prejeli smo to-le pismo: Spoštovani g. urednik! Dovolite mi, da se kot prijatelj Vašega lista oglasim s skromno željo, da priobčite kot odgovor »Slovenčevem« kritiku C. D. v članku »Smrt majke Jugovićev v srbohrvaščini« tole mnenje: V »Slovencu« kritizira neki C. D. upravo slov. gledališča, ker je Vojnovićevo »Smrt majke Jugovića« uprizorila v originalu, ter s tem baje zagrešila dva zločina: Zapostavila je slovenščino, za katero se sploh ne brigajo, obenem pa spravila občinstvo ob zaželjeni estetski užitek. Z ozirom na ta očitek je treba ugotoviti to-le: In venda« je vzrokov dovolj. Vojnovićeva »Majka Jugovićev« ni drama, ki bi v vsakem prevodu ohranila svoj značaj in pomen, skratka kolorit, kot se je izrazil Herder. Podlaga, na kateri stoji ta dramski umotvor, so srpske narodne pesmi o kosovem in če smo prevedli dramo, smo prevedli narodno pesem, ki je s tem trenotkom izgubila vso svojo moč in privlačno silo. Če vam je torej na tem, da stopi pred nas davna preteklost južnega dela naše države, če hočemo predstaviti slepega guslarja in tužno kosovsko devojko, pripeljimo jih z kosovega, kjer sta zrastla in kjer sta edinole doma v vsej svoji prisotnosti. Uprizorimo Vojnovićevo M. J. tako, da bo nam predstavljala personificirano bol srbskih pradedov tako, da se bomo vživeli z vso globino svoje duše v to žalostno poglavje srbske zgodovine in da bo majka Jugovićev ostala še nadalje simbol plamenitosti prave srbske duše, sicer nam bo snov tuja ter bomo uprizoritev občutili kot težak nahronizem. Kar se tiče neumevanja srbohrvatskega narečja, mislim, da je med nami prav malo takih ki posečajo Talijin hram ki bi jim srbohrvaščina bila povsem tuja in neumljiva. Obvladanje književne hrvaščine, g. C. D. pa ni predpogoj za pravo doživetje te dramske pesmi. Hvaležni moramo biti upravi, če nam bo taka srbohrvatska dela, ki so z žitjem in bitjem ondotnega naroda in njega mentalitete v tako genetski zvezi, kot je »Majka Jugovićev«, še nadalje prirejala v originalih, — igralcem za njih izredni trud in marljivost pa še posebej vsa čast in hvala.

— **Sestanek naših učiteljev.** 16. in 17. t. m. ima glavni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja sejo v Beogradu. Te seje se udeleže zastopniki pokrajinskih poverjništev iz Ljubljane, Zagreba, Splita in Sarajeva. Na tej konferenci zavzame učiteljstvo točno stališče napram zakonu o narodnih šolah in bo sklepalo o drugih perečih vprašanjih. Na tej seji se bo razpravljalo tudi o nameravanem kongresu jugoslovenskega in češkoslovaškega učiteljstva v Bratislavi.

— **Iz seje glavnega odbora Novinarskega združenja.** Po poročilu iz Beograda je bila včeraj ob 15. popoldne plenarna seja centralnega odbora Jugoslov. navinarskega združenja. Seji so prisostvovali predsednik Krešimir Kovačić iz Zagreba, podpredsednik Kosta Kuković iz Beograda, podpredsednik Fran Smodej iz Ljubljane, tajniki ter delegati beogradske, sarajevske in subotiške sekcije. Prečitana so bila poročila o dosedanjem delovanju glavnega odbora in posamnih sekcij. Sklenjeno je, da se čim tesnejše organizira novinarstvo in da se dobe finančna sredstva za organizacijo. Naročnina za glasilo organizacije »Novinar« znaša 5 dinarjev za številko. Razvila se je daljša debata o vprašanju železniških kart. V prometnem ministrstvu je izdelan nov pravilnik za novinarske karte. Od novega leta dalje dobi vsak redni član Novinarskega združenja *brezplačno letno karto.* V to svrho ima vsak član poslati tri fotografije na glavnega urednika »Pravde« g. Milana Sokića s kratko biografijo. Izdajo se tudi posebne novinarske legitimacije, potrjene od notranjega ministrstva, ki imajo služiti za legitimacijo pri vseh oblastih v državi. Glavni odbor bo danes razpravljal o načrtu tiskovnega zakona.

— **Odlikovanje naših učenjakov.** »Jednota češkoslov. matematikov in fizikov« v Pragi je povodom svoje 60 letnice izvolila za svoje častne člane vseučiliškega profesorja v Ljubljani dr. Josipa Plemlja ter vseuč. profesorje v Zagrebu dr. Majcena in dr. Varičaka.

— **Krstna slava v obitelji dr. Milosavljević.** Radi odsotnosti svojega soproga dr. Jovana Milosavljevića, sanitetnega pukovnika, ne bom sprejemala običajnih posetov k naši krstni slavi sv. Nikolaja dne 19. tm. Jovanka dr. Milosavljevićeva.

— **Poročil se je danes v Ljubljani** ravnatelj a. d. za kemično industrijo g. Edo Bader z gdč. Gerdo Heyneu bivšo prokuristinjo iste firme na Dunaju. Bilo srečno!

— **Poziv upnikom.** Upniki podpisane zadruge se pozivljajo v smislu § 40. zadružnega zakona, da prijavijo svoje terjatve. Narodna založba v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo v likvidaciji.

— **Mednarodna poštna konvencija.** V narodni skupščini se je včeraj konstituiral poseben skupščinski odbor, ki ima proučiti mednarodno poštno konvencijo, sklenjeno leta 1920 v Madridu med našo državo in vsemi, v poštni svetovni zvezi včlanjenimi državami. Za predsednika odbora je bil izvoljen posl. Marko Gjuričić (rad.) za podpredsednika dr. Laza Marković (rad.) in za tajnika posl. Mita Dimitrijević (rad.).

— **Preselitev pošte Ljubljana 2.** Dne 2. dec. se je izselila pošta Ljubljana 2 (na glavnem kolodvoru) iz dosedanjih prostorov in posluje sedaj v novih prostorih, ki se nahajajo v enonadstropnem poslopju poleg kolodvorske trafike ob Cesti na južno železnico.

— **Izpremenba poštnih okoliševa Raka in Št. Jernej.** S 15. dec. tl. se na prošnjo prebivalstva izločilo pod občino Raka spadajoče vasi Zameško, Mršeča vas, Hrovaški brod, Čisti breg in Čučja mlaka iz okoliša pošte Raka in priključilo pošti Šent Jernej. Po teh vaseh se ne dostavljajo poštne pošiljke na dom.

— **Izgnana je za vedno iz naše države** radi vlačuganja 35 letna Alojzija Grohar.

— **Zatvoritev pošt.** Pomožne pošte Družmirje pri Šoštanju, Šmihel pri Mozirju, Podova pri Račjem in sv. Križ nad Mariborom so začasno zatvorjene.

— **Nepošten prenočevalec.** Pri zidarskem pomočniku Alojziju Korošču je prenočil 3. tm. brezposelni delavec Ivan Kozjak. V zahvalo pa mu je odnesel 500 Din vredno obleko. Policija je podjetnega »Janeza« že aretirala.

— **Zahvala!** Čast mi je, da izrekam tem potom v imenu »Društva slušateljev juridične fakultete v Ljubljani« našo najiskrenejšo zahvalo vsem velecenjenim članicam častnega damskega komiteja zlasti naši pokroviteljici ge. dr. Majaronovi za njih požrtvovalno sodelovanje pri letošnjem elitnem plesu juristov kakor tudi vsem ostalim, ki so pripomogli do tako lepega uspeha prireditve. Cand. juris Udo Kasper, predsednik.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja p. n. podružnice** ter vse zavedne Slovence, da izda za praznike dve vrsti razglednic, katere naj bi vsakdo uporabljal ter tako podpiral prepotrebno CM. družbo. — Najlepše darilce za Božič naši šolski mladini je knjižica Kraljevič Marko, katerega ima družba še vedno v zalogi. — Starše, posebno pa šolska vodstva in učiteljstvo prosimo, da opozore učence na to knjižico.

— **Celjske vesti.** Umrl je na Polulah po dolgi mučni bolezni posestnik gosp. Anton Božič, oče znanega celjskega odvetnika g. dr. Anton Božiča. V javni bolnici je umrl steklar g. Wazlawek, oče novinarja g. Riharda Wazlaweka, Hugon, v 72. letu starosti. Blag jima spomin. — *Razširjenje celjskega električnega omrežja.* Te dni se vršijo preuredbe v glavni transformatorski postaji, ki so v zvezi z razširjenjem celjskega električnega omrežja. Mestni magistrat je zbog tega izdal razglas, da se počenši od 12. decembra dalje ukine dobava toka med 12. in 14. uro. Vsi obrati se vsled tega pozivajo, da med tem časom popolnoma prekinejo električni stik. — *Druga carinska konferenca* se vrši v petek ob 20. v prostorih javnega skladišča. — *Francoski krožek javlja*, da se vrši v nedeljo 16. t. m. ob 17. popoldne v risalnici deške meščanske šole javno predavanje v francoskem jeziku. Predava inženir g. J. Pavlović o temi: »La retraite de l' Albanie«. Dogodke je doživel sam. — *Zveza za tujski promet* je imela v ponedeljek v celjskem Narodnem domu pod predsedstvom šefa oddelka za trgovino in obrt g. dr. Marna iz Ljubljane zborovanje, na katerem se je razpravljalo povečini o tem, kako povzdigniti tujski promet v naših krajih.

— **Razni vlomi in tatvine.** Med vožnjo Zidanmost-Zagreb je bil dr. Janku Rajerju ukraden kovček, v katerem se je nahajala večja množina perila in obleke v vrednosti 2500 Din. — Fran Klunu iz Maribora je bilo 9. tm. ukradeno 2500 Din vredno kolo. — Neki podjeten uzmovič se je preskrbel že za Božič. Odnesel je namreč Ivanki Kušar s Sv. Petra ceste gos. vredno 125 Din. — V stojnico mesarja Podbevška na Dunajski cesti je bil izvršen vlom. Tatovi so odnesli tri nože, vredne 45 Din. — V noči od 11. na 12. tm. je skušal neznan vlomilec vdreti v slaščičarnico Rajka Pečnika na Sv. Petra cesti. Razbil je že šipo, vendar so ga pasanti pregnali. — V Zevcu je bilo vlomljeno v zidanico Marije Erjavec in odnešeno več raznovrstnih predmetov, perila in obleke v vrednosti 5000 Din.

— **Obnova železniške delavnice v Splitu.** Direkcija državnih železnica raspisuje za dan 24. januara 1924 pismenu ofertalnu licitaciju za radove oko obnove željezničke radionice u Splitu. Potanko u »Službenim Novinama«.

— **Nepošteni uradniki.** V Subotici sta bila aretirana uradnika Ivan Perković in Kapetanović, ki sta poneverila 150 tisoč dinarjev državnega denarja in ga zapravila po raznih barih in varijetejih. Nadalje je bilo ugotovljeno, da sta bila oba tudi v zvezi z madžarskimi vohuni.

— **Nasedla ciganki.** Da je na svetu še vedno dovolj lahkovernih ljudi, dokazuje ta-le slučaj: V Teviču pri Kranju je prišla neka ciganka h kmetici Ani Bezgovšek in ji pravila, da bo vso nesrečo odgnala od hiše. Kmetica ji je šla na lim in ji prinesla 1575 Din, šest zlatih prstanov, zlate uhane in nekaj drugih predmetov. Ciganka je nato mrmljala nekaj nerazločnih molitvic in nato z vsemi predmeti pobegnila.

— **Župan kot razbojnik.** Poročali smo pred kratkim, da so orožniki aretirali v Slavoniji v kraju Našice gostilničarja in župana Mate Živkovića, ki je bil član glasovite roparske Čarugine tolpe in je bil soudeležen na številnih roparskih pohodih. Pred sodnim stolom v Požegi je bil Živković obsojen na doživljenso ječo, stol sedmorice pa mu je kazen znižal na 20 let težke ječe.

— **Ljubavna drama.** V Melincih pri Velikem Bečkereku je mladoletni Branko Ribin zabodel svojo ljubico Melanijo Dojić iz maščevanja, ker se je razgovarjala z drugimi fanti. Devojka, ki je dobila dva sunka v srce, je bila takoj mrtva. Morilec je nato tekel domov in spil tekočino raztopljene sode, vendar je bila njegova poškodba samo majhna. Bil je aretiran in oddan sodišču.

DRUŽINSKA TRAGEDIJA NA VIČU.

Sin ubil očeta?

Na Viču je bil danes odkrit grozen zločin. Ko je šla danes zjutraj kot običajno Julija Jerina, hčerka posestnika in vpokojenega železničarja Ivana Jerine na delo, je našla nedaleč od hiše mrtvega očeta. Na glavi je imel tri velike rane. O tem je bila takoj obveščena policija. Na lice mesta so takoj prispeli policijski zdravnik dr. Avramović, višji nadzornik g. Habe in revirni nadzornik g. Podreberšek. Komisija in zdravniška preiskava je ugotovila, da je bil pokojni Jerina umorjen. Po poizvedbi Jerinove hčerke, je slednja že sinoči videla ležati na usodnem mestu neko črno maso, vendar je menila, da je to kup gramoza. Policija je takoj uvedla obširno preiskavo in je bil aretiran Jerinov sin, ki je osumljen umora lastnega očeta. Vrši se zaslišanje obdolženca. O vzroku te družinske tragedije bomo poročali jutri obširneje.

KINO TIVOLI
13., 14., 15., 16 decembra 1923
LYA MARA
v svoji najboljši drami
MISS BERYLL

— **Lya Mara in Erik Kaiser-Tietz** sta dva filmska umetnika, ki uživata svetovni sloves in simpatije najširših krogov kinoobiskovalcev, deloma vsled svoje očarljive in prikupne zunanjosti, deloma radi svojih visokih igralskih vrlin. Danes v četrtek nastopita v Kino Tivoli skupaj v prelestni drami »Miss Beryll«, ki igra v njej Lya Mara eno svojih najboljših vlog. Film je občinstvo povsod sprejelo z veliko pohvalo.

— **Kavarna Jadran** vsak večer koncert. Vstopnina prosta.

— **ZPa načelnika tarifskega oddelka** generalne direkcije carin v Beogradu je imenovan naš rojak dr. Konrad Šmid, ki služi že od prevrata sem neprestano v prestolnici.

— **Pariške obleke** je prinesla dama v Ljubljano. Ogledajo se lahko od 10.—12. in od 2.—4. v hotelu Štrukelj št. 15.

— **Narodno-umetniški božični prtički** so že zadnji ostanek nekdaj tako udomačene in priljubljene domače umetnosti. Danes jih izdelujejo le še nekaj družin v Žalni (Marija Jančar) in vsled nemške tiskarske konkurence preti tudi tej stvari pogin. Občinstvo naj posega edino po teh izdelkih. Dobivajo se tudi v »Narodni knjigarni«.

— **Irom** železni preparat znano sredstvo proti slabokrvnosti in bledoličnosti, kakor pomanjkanje teka. Proizvaja ga Mestna lekarna v Zagrebu in se dobi v lekarni Leustek.

— **Restavracija in kavarna »Zvezda«.** Koncert nove ciganske kapele bo vsak dan v kavarni od 17. do 19. ure, od 20. do 22. v restavraciji in od 22. dalje zopet v kavarni. Kapelnik Kada Sandor. Prvovrstna kapela, došla iz Osjeka. Atrakcija prve vrste.

— **Kupite le šivalni stroj Etcella** pri tvrdki I. Gorec, palača Ljubli. kred. banke. Glej oglas.

— **Najcenejše in najnovejše obleke** se dobilo samo v Šelenburgovi ulica št. 3 pri *Gričar & Mejač.*

Borzna poročila.

ZAGREBŠKA BORZA.

Dne 13. dec. Sprejeto ob 13.

Ob živahnem prometu je pričela današnja borza trgovati z slabo tendenco. Bilo je dovolj blaga. Navzlic temu pa se je tendenca ob zaključku nekoliko očvrstila. Večji zaključki so bili napravljeni v izplačilih Trst, Praga in Curih. Na efektnem trgu ni bilo skoraj nobenega prometa in so ostali tečaji nepromenjeni.

Ob zaključku notirajo:

Efekti: 7% invest. drž. pos. od leta 1921 56—57, Ljublj. kred. banka 220—235, Prva hrv. šted., Zagreb 970—977.50, Slav. banka, Zagreb 108, Hrv.-slav. zem. hip. banka, Zagreb 95, Hrv. esk. banka, Zagreb 163—164, Jugoslav. banka, Zagreb 143.50—145, Trbov. prem. društvo 930—940, Slavonija 207.50, Exploatacija 228.50—229, Šečerana 2420—2430, Nar. šum. industr. 148, Guttman 1780—1810.

Devize: Curih 15.425, 15.525, Pariz 4.70—4.75, London 387—388, Dunaj 0.1245—0.12525, Praga 259—260, Trst 3.85—3.86, Newyork 88—88.75, Budimpešta 0.455—0.465.

Valute: dolar 86.75—87.50.

INOZEMSKE BORZE.

— **Curih,** 13 dec. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.50 roba, Bukarešta 2.95 roba, Sofija 4.104, Dunaj 0.00805.

— **Trst,** 13. dec. Predborza: Beograd 25.95—26.05, Dunaj 0.0323—0.03245, Praga 67.25—67.50, Pariz 122—122.50, London 100.60—100.75, Newyork 22.95—23.05, Curih 400.50—402.50.

Darila.

— Upravi našega lista je poslal g. major Jos. Ravter iz Knjaževca, Srbija Din 60 za centralno akademsko podporno društvo v Ljubljani. Srčna hvala!

— **Martinov večer** ženske šentpeterske podružnice v Ljubljani je prinesel CM družbi izredno lep prispevek v znesku 4473.50 Din, kar dokazuje, da vrli šentpeterčani o vsaki priliki radi žrtvujejo za CM družbo, ker cenijo in upoštevajo njeno prekoristno delovanje. V prvi vrsti gre seveda zahvala marljivima odboroma ženske in moške CM podružnice. — Na godovanju gosp. Andrej Kneisel-na se je nabralo za CM družbo 350 Din. Iskrena hvala!

— **Potom Jugoslovenske Matice** so darovali za Vestfalske Slovence: g. Kosta Ivanović, carinski nadzornik v p., Ljubljana, Din 100, Davorin in Klementina Vukšinić, Velika Nedelja Din 50. Posnemajte!

— **Ob III. obletnici Rapalla je prejela Jugoslovenska Matica** še sledeče zneske: Šolsko vodstvo: Gor. Logatec Din 120, Begunje pri Lescah 212, Kal pri Št. Janžu 40, Koroška Bela 194.75, Bočna 57, Tržič 284.50, Sv. Peter pri Ljubljani 51, Mala Nedelja 8.25, Beginje pri Cerknici 250, Planina 107.25, Unec 56, Sv. Bolfenk na Kogu 87, Velika Dolina 110.75, Hotiza 80; Staniš Pepca, Sv. Križ pri Kostanjevici nabrala 33 Din, Šabec Ela, Kal pri Št. Janžu 25, Javornik Josip, Tržič, nabral na občnem zboru Slovenskega bralnega društva 161, Lenko Fran, Polzela, nabral na Miklavževem večeru Dramatičnega društva 250, Viktor Šinkovec, Zabukovca, nabral na godovanju učitelja g. Frana Razpotnika Din. 160; Neimenovani v Ljubljani Din 500. — Živeli darovalci!

— **G. Milčinski, Ljubljana, je odstopil** Jugosovenski Matici znesek Din 232 kot tantjeme prve predstave Mogočnega prastana. Iskrena hvala.

Razne stvari.

* *Čudovito dete.* Med ruskimi begunci v Parizu je gdčna. Busodana Mdivani, hči ruskega generala, ki je bil guverner v Kavkazu in prijatelj carja Nikolaja II; mati je Georginka, najprisrčnejša zaupnica bivše carice. Gospica Busodana, 17letna krasotica, si je lani vtepla v srčkano glavico, da bi se učila kiparstva. Vstopila je v šolo k umetniku Arundsenu in pridno delala. Čez leto dni je že njen učitelj poslal na razstavo v Salon tri njene kipe, dva starca in Senegalko. To je menda do danes edini slučaj v kiparstvu, da bi bil kdo tako naglo napredoval. — V drugih strokah so čudovišča pogostejša. Desetletni goslarji, pianisti, violončelisti, harpisti često presenečajo svet. A koliko je izmed njih pozneje Mozartov, Lisztov, Paganinijev, Sarasatov? O detetu Beniaminu Godardu so vzklikali starši kot učitelji: »Ta bo Mozart!« Bil je sicer ljubek skladatelj, a danes je pozabljen. Letos je Francija pokazala dvoje takih obetavčkov: 17letnega romanopisca in 15letnega šahista, ki je ugnal dvaisetorico priznanih amaterjev, starih po 50 let. Prepogostoma vidimo v šolah izvrstne, izborne dijake, ki jim profesorji prerokujejo: »Prijatelj, z vašo nadarjenostjo postane človek minister, general ali poslanik.« Navadno pa se ne čuje več o teh izjemnih talentih, dočim marsikateri lenuh napravi sijajen skok v življenje ter odkrije nepričakovane vrline. Zdi se mi, da je prav povedal neki star Škot: »Ako hočeš uspeti v življenju, ne smeš biti preveč izobražen... To ti je prtljaga, ki te teži in tišči, da ne moreš hitro hoditi... Kdor pa hoče kaj doseči, mora strašansko brzeti.. In potem pa, če veš preveč stvari, kar sam vase več ne zaupaš.«

* **Rokavice za plavanje.** Da se uči plavati in za plavanje sploh so se poskusile z jako dobrim uspehom na Angleškem gumijeve rokavice, ki sličijo šapam. S takimi rokavicami se lahko vzdrži na površju vode kakor se tudi dobro plava.

— **Bogastvo Nemčije.** Splošno smatrajo število avtomobilov za najboljše znamenje bogastva posamne dežele. V tem oziru kaže statistika avtomobilov, ki je pravkar izšla v Nemčiji, zanimivo sliko nemškega bogastva. Po teh podatkih se je v Nemčiji število avtomobilov v zadnjem letu pomnožilo za 25.000! V Nemčiji kroži danes vsega skupaj 152.068 avtomobilov.

Spominjajte se
Družbe sv. Cirila in Metoda"!

Izpred sodišča.

— Ovaduška zadeva iz leta 1917. (Nadaljevanje.) Izmed številnih prič, ki so bile zaslišane tekom popoldneva, omenimo inšp. Karla Sajovica, ki je agotovil, da je bilo med Zorkom in Jakhlom jako napeto razmerje. Ko je bil zaslišan tozadevno pri vojaškem sodišču, so ga tudi vprašali, komu je mogoče bolj verjeti. Priča obtoženca razun službenih zadev ni mnogo zaupala. Jakhl pa je bil napreden in navdušen Slovan. Železniški uradnik Anton Maselj je povedal, da so nastale prve diference med obema že leta 1916. radi substitucij, kasneje pa, ker si je Zorko nabavljal blago in živež pri bolniških blagajnah, za kar ga je Jakhel pokaral. Vsa pravica pa je bila na Jakhlovi strani. Zorkota se je sam bal in ga je imel za nemškutarja. Jakhel sam potrdi, kar ste povedali prejšnji priči. Omeni le še, da so diference službenega značaja posegle tudi v zasebno življenje. Predno je bil aretiran, je bil opozorjen, da naj se čuva Zorka. Pri zaslišavanju v Gradcu mu je avditor na vprašanje, kdo to navaja, rekel, če pozna Zorka iz Zagorja. Priča pa je odgovoril smeje, da ga pozna in pristavil, da je to njegov sovražnik. V zaporu je bil od 28. aprila do 3. junija. Zorko je bil pri ovadbi tako previden, da se je skril za neki vojaški vohunski urad, ki ne navaja imen. Jako zanimivo je bilo pričevanje predv. čež. sod. dr. Pavla Skaberneta, ki je služil takrat kot vojaški sodnik pri V. armadi. Izpovedal je kot je navedeno v obtožnici z dostavkom, da je imel vtis, da je Zorko ovaditelj. Tudi je povedal, da so bili takrat pogosti slučaji ovadb brez podpisov (in te so bile gotovo najgrše). Dalje je bilo zaslišanih več prič, ki so izpovedale o sporu med obema o maščevalnosti obtoženca in o tem, da so se ga na tihem vsi bali. Priča, ki jih je predlagal zagovornik, ki naj bi potrdile, da je bil obtoženec dober in zaveden Slovenec, so to potrdile, toda z dostavkom samo do vojne; kaj je bilo med vojno, niso vedele. Senat je stavil porotnikom tri vprašanja in sicer prvo, če je kriv, da je ovadil Jakhla radi izmišljenega hudodelstva veleizdaje, kaljenja javnega miru in vohunstva, drugo, če ga je izpostavil s tem večji nevarnosti in tretje, če je izvršil to obrekovanje kot uradnik, podrejen obrekovanemu. Po daljših in temperamentnih govorih državnega pravdnika in zagovornika so porotniki potrdili prvo in zadnje vprašanje, nakar je bil obsojen Zorko z vpoštevanjem izredne milosti na pet mesecev težke ječe. V kazen se mu všteje preiskovalni zapor.

OBMEJNA SLIKA. — TIHOTAPSTVO KONJ.

Današnja porota razpravlja slučaj tihotapstva ob meji. Zgodilo se je, da je prišel k pripravniku finančne kontrole, ki je vršil dne 8. junija svojo obmejno službo na meji za vasjo Dolenje jezero pri Cirknici, njegov dober znanec, posestnikov sin Matevž Rok s prošnjo, naj čez mejo pusti sedem parov konj proti nagradi 1400 Din. Finančni pripravnik Rak je bil omamljen lepe svote, ker je imel prazen žep ter je dovolil, da so se konji šli past čez mejo. Imel pa je Rak smolo, da sta zasačila te konje njegova dva tovariša financarja Ludvik Podobnik in Bej Bulatov Šejh. Rak je moral lepo nagrado razdeliti v tri dele, da je pomiril svoja tovariša in konji so šli preko...

Obtoženi Rak je vse priznal, spremenil pa svoj zagovor v toliko, da ga je pregovoril k tihotapstvu neki drug neznanec, ki mu je rekel, da dobi podkupnino pri Roku. — Soobtoženi Rok je odločno vse zanikal, rekoč, da Raka komaj pozna. O tej zadevi sploh nočem ničesar vedeti, pravi.

Podobnik in Bej Bulatov Šejh sta bila zaradi soudeležbe, ker sta dobila vsak 466 dinarjev podkupnine, že dne 27. oktobra obsojena vsak na tri mesece ječe. Rak se je zagovarjal s težko službo, slabo plačo in še slabšo hrano — pravi, da ima celo v aretu boljšo hrano kot jo je imel v službi. — Priča sodni sluga Matija Kernmar pove, da mu je rekla žena Rokova, ko ji je dostavil sodno povabilo na vprašanje, če je njen mož zaprt, da naj kar resnico pove, kar je zakrivil, naj ga obsodijo, saj ni nič zaslužil pri tistih »furah«.

Država je bila oškodovana za 5600 Din, ker znaša carina za onega konja 400 Din. Razprava še traja.

Julijska krajina.

— S fašistovskega zborovanja. Fašistovska organizacija v Tolminu je na svojem zadnjem zborovanju poročala o narodnih interesih tolminske cone, kjer prebivajo sami Slovenci in kjer je bila naloga fašizma zelo trda radi nezaupanja s strani ljudstva. Po trdi borbi se je posrečilo približati se »drugorodnemu« prebivalstvu katero občuti vedno bolj »ljubezen do domovine.« Županstva kakor tudi posamniki se obračajo do fašistovskega vodstva v Tolminu za raznovrstne nasvete. Živahno je bilo zborovanje goriške organizacije, na katerem se je razpravljalo o raznovarstnih vprašanjih. Tajnik trgovsko-obrtne zbornice dr. Sturzik je poročal o potrebi, da se zagotovi eksistenca sedanje trgovsko-obrtne zbornice v Gorici, katero bi se menda hotelo odpraviti vsled novih upravnih razmer. Fašistovskemu vodstvu je došlo več prijav (ali res?) s strani goriških društev, ki zahtevajo odstranitev slovenskega nadškofa. Zahteva se, da politični tajnik nadaljuje tozadevno akcijo, ki se je pričela tako pogumno. Zavzeli so se za hidroelektrično napravo na Goriškem in sklenilo se je predlagati pristojni oblasti, da bi se telefonsko omrežje v deželi izročilo v upravo telefonski zvezi za Gornjo Benečijo. V Kopru se je vršil kongres istrske fašistovske organizacije. Govorili so o potrebi stroge discipline in poslali so poslancu Giunti brzojavko, v kateri ga pozdravljajo kot »rušilca slovenskih trdnjav in mu izrekajo svojo zvestobo in disciplino. Glede zatvoritve premogokopa pri Labinu žele skorajšnje rešitve premogokopne krize, ker zatvoritev pomeni za Istro veliko gospodarsko zgubo.

— Vojaško kasarnico v Gradišču ob Soči nameravajo v kratkem zatvoriti. Gradiščani žele, da bi se ogromno poslopje porabilo za industrijske svrhe, kar bi utegnilo olajšati obstoječo gospodarsko krizo, pod katero prebivalstvo silno trpi.

— Tihotapstvo s kavo se širi po vipavskem, postojnskem in bistriškem okraju in sicer v taki meri, da so se trgovci obrnili do goriške trgovsko-obrtne zbornice za pomoč. Finančni stražniki so na to naznanili oblasti, da že oni skrbe po vseh svojih močeh, da bi se zatrlo tihotapstvo. Čudno le, da se je ob taki skrbi mogelo tako razviti.

* Mlekarica okužila 19 ljudi. Iz Newyorka poročajo da je bilo v mestu Jamestown 19 slučajev legarja. Zdravstvena oblast se je trudila, da bi dognala, odkod je prišla ta bolezen in kako se je razširila. Najprvo so mislili, da je kriv mestni vodovod, potem so preiskovali različne življenjske potrebščine, pri čemur so dognali, da prihaja mleko po večini samo z ene farme. Zdravstvena oblast je dala preiskati vse osebe, zaposlene na farmi, in tu se je pokazalo, da je bila mlekarjeva žena »prenašalka« legarja. Sicer je bila zdrava, ali v sebi je imela bakterije legarja in ker je prala posode za mleko, so prihajale bakterije v mleko, katero so vživali meščani in tako se je razširil tudi med njimi legar. Zdravstvena oblast je mnenja, da bi nobena oseba, ki je kdaj trpela na trajni mrzlici, ne bi smela biti zaposlena v mlekarski industriji.

— Listnica uredništva. G. Ljudevitu Koželju, mestnemu učitelju v Novem mestu. — Potrjujemo Vam, da niste ne pisali, ne poslali notice o okr. šol. nadzorniku g. Gradu, priobčene v 244. številki »Slov. Naroda«. Uredništvo.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica
(popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6-I.

Kupim
več vagonov roza krompirja proti takojšnji dobavi. Ponudbe s ceno in naklapalne postaje na J. Student, Staro-Petrovoselo, Slavonija.

Pisemski papir v kasetah in mapah
priporoča
NARODNA KNJIGARNA

Zahvala.
Za vse mnogobrojne dokaze ljubezni, obiske in sočutvovanja v bolezni in ob smrti mojega nepozabnega soproga, gospoda
JOSIPA ZAGMEISTRA
se iskreno zahvaljujem vsem njegovim znancem, tovarišem in prijateljem za obilno spremstvo.
Posebna zahvala gg. zdravnikom, gg. častnikom žand. brigade, g. poročniku Ign. Rusu, godbi Drav. diviz. oblasti, spremljajoči četi, njegovim stanovskim tovarišem za venec in obilno spremstvo.
Najprisrčnejša zahvala g. Iv. Premelcu za velikodušen dar mesto venca, g. Vinku Gregelnu za njegovo požrtvovalnost. — Bog plati vsem!
Škocijan pri Mokronogu, 12. decembra 1923.
Ana Zagmeister.

Za božič
najlepše darilo za mladino
so knjige
Golar, Prelepa Vasilijca, cena Din 10·—
Verne, Drama v zraku I., „ „ 10·—
„ Raj si je izmislil
Dr. Oks II., „ „ 12·—
priporoča
Narodna knjigarna,
Ljubljana, Prešernova ul. 2.

Šivalne stroje
EXCELLA
z 10-letnim jamstvom
najfinejši izdelek kupite najceneje pri tvrdki
Za Božič in novo leto 10% popusta
J. GOREC
Ljubljana, Palača Ljubljanske kreditne banke

KOLESA
preko zime shranjuje in prenavlja tvrdka
J. GOREC,
Gosposvetska c. 14.

Bukovo oglje
nudi najceneje
R. Skala - Ljubljana
Mirje št. 4 1139

Kupujemo vsako količino
tesanega lesa
dimenzije 6/7" 8, 9, 10 m; dimenzije 5/6" 7, 8, 9 m; dimenzije 4/5" 5 do 8 m; I paralelne deske 13, 20, 25 m/m, 4 in 5 m. Ostalih dimenzij potrebujemo manj. Ponudbe z izvodi poslati na: Brača IVKOV, Stapar (Bačka). 12875

Oblast. avt. civ. inž.
A. STEBI
tehn. pisarna, Ljubljana, Dunajska cesta 1 a (v palači Ljubljanske Kreditne banke).
Projektira električne centrale, posvetuje občine in privatnike ter daje strokovna mnenja.

FRANJO CELNAR
HERMA CELNAR
roj. Mikolášek
poročena
Ljubljana, 12./XII. 1923

Popravila
šivalnih strojev prevzame mehanična delavnica
Fran Ogrin,
Gosposvetska c. 14,
tvrdka GOREC.

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5·—; vsaka nadaljna beseda 50 para, z davščino vred

Službe

Službo oskrbnika vinogradnih in živinorejskih del išče Mihael Bensa, Salcano, Gorizia, Italija. 13.207

Dve pletilki, dobro izurjeni, se takoj sprejmete. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 13.256

Služba kletarja ali pom. skladiščnika se išče za nastop z novim letom. — Poizve se v upravi »Sl. Nar.«. 13.313

Spreten računar in bilancist sprejme delo na dom. Sestavlja bilance in vsaka druga pisarniška dela. — Ponudbe pod »Takoj/13.324« na upravo »Slov. Nar.«.

Bančni uradnik (knjigovodja), izurjen v deviznih poslih in korespondenci, želi premeniti mesto. — Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod »Stalna služba/13.323« na upravo »Slov. Naroda«.

Mesarski pomočnik in prekajevalec išče službe ali vzame na račun proti kaveiji. — Pismene ponudbe pod »Prekajevalec« na Aloma Company, Ljubljana. 13.315

16letna deklica, poštena, brez staršev — išče službe. Ima pet razredov dekliške šole in razume nekoliko šivanja ter hišna dela. Nastopi event. takoj. — Ponudbe na: P. Zupančič, Kranj št. 29. 13.328

Boljša, perfektna, zdrava sobarica ki je že služila v dobrih hišah, vajena serviranja in za pospravljanje treh sob, se išče (poleg kuharice) k slovenski obitelji od 2 oseb. Plača dobra, nastop čim prej. — Ponudbe na: Marijana Jakfl, Karlovac, Hrvatsko. 13.271

Mlad mož išče službe kot skladiščnik ali kako delo v pisarni ali tovarni; zmožen je sodelovati pri orkestru s I ali II. violino, klavirjem ali harmonijem; igral je že v najboljših orkestrih. Zmožen je tudi voditi pevski zbor. — Natančnejša pojasnila da uprava »Slov. Naroda« pod »Godbenik 13.327«.

Bivši trgovec (renomiran) in odlikovan tvorničar išče službe kot oskrbnik, poslovodja, pomočnik šefa, urednik, potnik za Vojvodino itd. — Ponudbe pod »Silen 13.312« na upravo »Slov. Naroda«.

Instrukcije daje učiteljica, abiturijentka, po zmernih cenah iz predmetov za osnovne, meščanske in nižje razrede srednjih šol (tudi dečke). — Ponudbe pod »Natančnost 13.321« na upravo »Slov. Naroda«.

Katera dobra družina sprejme izobraženo gospo s tri leto deklico brez sredstev vsled nesreč, v popolno oskrbo kot učiteljico perfektne angleščine, vzgojiteljico ali družabnico? — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod Dobrosrčnost/13.311.

Prodam

Odlikovan izum se da v družbo ali proda. — Ponudbe pod »Tiptop 13.310« na upravo »Slov. Naroda«.

2 elektromotorja 2 in 6 HP, rabljena, toda v popolnoma dobrem stanju, naprodaj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 13.212

Pisalni stroj »Underwood« popolnoma v redu, malo rabljen, — ceno naprodaj. — Ogleda se iz prijaznosti v slaščičarni Voltman, Prešernova ulica. 13.322

Motorno kolo 2½ HP, v najboljšem stanju prodam po nizki ceni ali zamenjam za enovprežno krito lahko kočijo. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 13.128

500 knjig (leposlovnih, filozofičnih in umetniških) za biblioteke, znanstvenike, privatnike, naprodaj. — Na ogled od pol 2. do pod 4. — Naslov pove uprava »Sl. Naroda«. 13.199

Ženske nizke in visoke čevlje št. 38, otročji plaščki, oblekce, perilo od 2 do 7 let, moška zimska obleka naprodaj samo privatnikom. — Ogleda se od 2. do 3. — Gledališka ulica 10, III. nadstropje, desno. 13.126

Ogljel Štiri vagone bukovega in hrastovega oglja prodamo. Cena po dogovoru. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 13.264

Volčja psica osem mesecev stara, se proda. — Istotam se proda dobro ohranjeno moško in damsko kolo. — Naslov pove uprava »Sl. Naroda«. 13.182

Blagajna št. 3 takoj naprodaj. — Ponudbe pod B. B. 2/13308 na upravo »Slov. Nar.«.

Išče se mal lokal za mehanično delavnico, event. s pisarno. — Ponudbe pod »Nagrada 13.309« na upravo »Slov.

Lokali

Trgovski lokal na prometni cesti se išče proti nagradi za takoj ali pozneje. — Ponudbe pod »Lokal 1924/13.281« na upravo »Slov. Naroda«.

Oddam dva poslovna prostora ob prometni cesti v Rožni dolini, pripravna za trgovino ali delavnico — brez stanovanja. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda« 13.326

Nepremičnine

Naprodaj posestvo v lepi legi tik državne ceste; vse v dobrem stanju. — Več se izve pri: Andrej Menartu, Kalce 10, Gor. Logatec. 13.306

Lepo hišo z vrtom in dvoriščem ter prostim stanovanjem — v ljubljanski okolici — ugodno prodam. — Ponudbe pod Prilika/13.210 na upravo »Slov. Nar.«.

Kupi se večji bukov gozdni kompleks v svrho eksploatacije oglja. — Ponudbe z navedbo ploskovne mere, približno navedbo količine lesa in njegove kvalitete, najnižje cene in oddaljenosti od železnice je poslati do 23. decembra t. l. pod »Gozdni kompleks« na: »Aloma-Company, anončni zavod, Ljubljana. — Ako prodajalec reflektira, se ga vzame event. tudi v družbo. — Isti tudi kupi vsako množino lepega, popolnoma suhega bukovega oglja. 13.337

Polovico hiše s tremi stanovanji in vrtom v sredini Ljubljane, naprodaj za 100.000 Din. Solčnata lega. — Le resne pismene ponudbe na upravo »Slov. Nar.« pod »Polovico hiše/13268«.

Proda se v Beogradu hiša (star), Krunska br. 2, do do Dvora P = 250 m², lice 12 met.; prostor s starimi zgradbami, P = 548 m², lice 13.70 m, Deligradska 24; poljsko posestvo pri Torlaku 14 hekt. z velikim hlevom in hišo, more se tudi parcelirati, 7 km od Beograda. — Vse takoj naprodaj. — Več pove: Stana Obradovićka, Beograd, Deligradska 24 ali telef. 14—45. 13.307

Stanovanja

Iščem sobo grem tudi kot sostanovalka. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 13.270

Na stanovanje event. s hrano, se sprejme 1 ali 2 gospoda. — Naslov pove uprava »Sl. Naroda«. 13.336

Na stanovanje se sprejme boljša gospodična. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.«. 13.334

Dve sobi, lepo opremljeni, v prizidku, s separatnim vhodom, za pisarni in stanovanje pripravni, — se oddaste. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 13.314

Razno

Bukova drva, lepa, suha, na drobno in vagonske množine ima v zalogi Jos. Lorenzi nasl., Ljubljana, Dunajska cesta 50. Telefon 546. 13317

Za božično in novoletno darilo so najbolj primerni in poceni igračni sportni vozički, tricikeljni, najnovejša zmanjšana dvokolesa za otroke že od 5 let, ter najnovejše samokolnice (holenderji), otročji vozički od najcenejših do najfinejših, šivalni stroji itd. — »Tribuna« F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta 4. 13.132

Specijalna zaloga zimskega blaga double, palmerston, flauš, ter izgotovljenih zimskih raglanov, ulstrov in vsakovrstnih oblek. — Drago Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3 11.982

Najboljši in najcenejši svetovnoznani šivalni stroji »Mundlos«, 15 letna garancija samo pri — Jos. Šelovin-Čuden, Ljubljana Mestni trg 13. — Ceniki na razpolago. 13.172

Za Božič in novo leto došla krasna darila. — Jos. Šelovin-Čuden, trgovina z zlatnino, srebrnino (kina-srebro), namizno opravo (Besteck), — Ljubljana, Mestni trg. 13.173

Milo, cca. 64—66 % maščobe à Din 14.50 kg, postavno kolodvor Zagreb, v svetlorumeni barvi, nudi — »Tribor«, tvornica mila, Zagreb, Zavrtnica 33. Telefon 15—50. Sprejme se zastopnik 12.933

Usnje prvovrstnih tovarn, samo na debelo, nudi po tovarniških cenah — Maschke & Komp., Cesta na Južno železnico (nasproti špediterja Ranzinger). 13.332

POZOR! PEKARJI!
Diamalt tvornice Hauser in Sobotka, Dunaj, Stadlau, pekarski sladni ekstrakt, je najboljše pekarsko sredstvo ter prekaša vse ostale dosedanje nadomestke. — Čuvajte se sličnih potvorb, naj bo prašek ali tekočina! Zahtevajte samo originalni »Diamalt«! — Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Strossmayerjeva ulica br. 10, Zagreb. 12.961

Dopisovanje

Ženitna ponudba. Mesarski mojster (doma v Franciji), 28 let star, želi poročiti z izobraženo Slovenko, katera ima veselje do trgovine ter je dobra gospodinja. Vdove tudi niso izključene. — Ponudbe s sakonaj se vpošlje pod naslovom: — Sous-Inspection Rue des Jardins 4. Lens (P. D. C. France. 13.325

Samo 14 dni!
Perilo za gospode, kravate, naramnice, rokavice, nogavice itd. prodaja z
10-20% popustom
A. Šinkovic nasl. K. Soss,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Rešimo sokolski „Tabor"!

Žive ribe za Ljubljano.
12. decembra je prispel v Ljubljano prvi vagon živih rib različnih vrst. Razprodaja se vrši vsak dan na trgu. — V petek konkurenčna razprodaja. 13330